

**ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ – ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ**

Αριθμός 4144	Παρασκευή, 4 Μαρτίου 2011	181
---------------------	----------------------------------	------------

Ο περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και περί Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμος του 2011 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 8(III) του 2011

**ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΚΥΡΩΝΕΙ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ**

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

Συνοπτικός
τίτλος.

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και περί Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμος του 2011.

Ερμηνεία.

2. Στον παρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια -

«Σύμβαση» σημαίνει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στις 13 Δεκεμβρίου 2006 και υπογράφηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία δια του Μονίμου Αντιπροσώπου της στη Νέα Υόρκη στις 30 Μαρτίου 2007, όπως πιστοποιείται από τη βεβαίωση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ημερομηνίας 16 Απριλίου 2007 η οποία περιλαμβάνεται στο Μέρος Ι του Πίνακα

Πίνακας,
Μέρος Ι.

Πίνακας, Μέρος IV.	<p>«Προαιρετικό Πρωτόκολλο» σημαίνει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στις 13 Δεκεμβρίου 2006 και υπογράφηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία δια του Μονίμου Αντιπροσώπου της στη Νέα Υόρκη στις 30 Μαρτίου 2007 όπως πιστοποιείται από τη βεβαίωση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ημερομηνίας 16 Απριλίου 2007 η οποία περιλαμβάνεται στο Μέρος IV του Πίνακα.</p>
Κύρωση της Σύμβασης.	<p>3. Με τον παρόντα Νόμο κυρώνεται η Σύμβαση, το κείμενο της οποίας εκτίθεται στην αγγλική γλώσσα στο Μέρος I του Πίνακα και σε ελληνική μετάφραση στο Μέρος II του Πίνακα, με την επιφύλαξη που εκτίθεται στο Μέρος III του Πίνακα ως προς το Άρθρο 27(1) της Σύμβασης:</p>
Πίνακας, Μέρος I, Μέρος II, Μέρος III.	<p>Νοείται ότι, σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ του αγγλικού κειμένου του Μέρους I και του ελληνικού κειμένου του Μέρους II του Πίνακα, υπερισχύει το κείμενο που εκτίθεται στο Μέρος I.</p>
Κύρωση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου. Πίνακας, Μέρος IV, Μέρος V.	<p>4. Με τον παρόντα Νόμο κυρώνεται το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, το κείμενο του οποίου εκτίθεται στην αγγλική γλώσσα στο Μέρος IV του Πίνακα και σε ελληνική μετάφραση στο Μέρος V του Πίνακα:</p>
	<p>Νοείται ότι, σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ του αγγλικού κειμένου του Μέρους IV και του ελληνικού κειμένου του Μέρους V του Πίνακα, υπερισχύει το κείμενο που εκτίθεται στο Μέρος IV.</p>
Αρμόδια Αρχή.	<p>5. Ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της Σύμβασης και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου, καθορίζεται ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.</p>
Κανονισμοί.	<p>6. Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να εκδίδει Κανονισμούς για την καλύτερη εφαρμογή της Σύμβασης και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου.</p>

ΠΙΝΑΚΑΣ
(Άρθρα 3 και 4)
ΜΕΡΟΣ Ι

CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS
WITH DISABILITIES

Preamble

The States Parties to the present Convention,

(a) *Recalling* the principles proclaimed in the Charter of the United Nations which recognize the inherent dignity and worth and the equal and inalienable rights of all members of the human family as the foundation of freedom, justice and peace in the world,

(b) *Recognizing* that the United Nations, in the Universal Declaration of Human Rights and in the International Covenants on Human Rights, has proclaimed and agreed that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind,

(c) *Reaffirming* the universality, indivisibility, interdependence and interrelatedness of all human rights and fundamental freedoms and the need for persons with disabilities to be guaranteed their full enjoyment without discrimination,

(d) *Recalling* the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, the Convention on the Rights of the Child, and the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families,

(e) *Recognizing* that disability is an evolving concept and that disability results from the interaction between persons with impairments and attitudinal and environmental barriers that hinders their full and effective participation in society on an equal basis with others,

(f) *Recognizing* the importance of the principles and policy guidelines contained in the World Programme of Action concerning Disabled Persons and in the Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities in influencing the promotion, formulation and evaluation of the policies, plans, programmes and actions at the national, regional and international levels to further equalize opportunities for persons with disabilities,

(g) *Emphasizing* the importance of mainstreaming disability issues as an integral part of relevant strategies of sustainable development,

(h) *Recognizing also* that discrimination against any person on the basis of disability is a violation of the inherent dignity and worth of the human person,

(i) *Recognizing further* the diversity of persons with disabilities,

(j) *Recognizing* the need to promote and protect the human rights of all persons with disabilities, including those who require more intensive support,

(k) *Concerned* that, despite these various instruments and undertakings, persons with disabilities continue to face barriers in their participation as equal members of society and violations of their human rights in all parts of the world,

(l) *Recognizing* the importance of international cooperation for improving the living conditions of persons with disabilities in every country, particularly in developing countries,

(m) *Recognizing* the valued existing and potential contributions made by persons with disabilities to the overall well-being and diversity of their communities, and that the promotion of the full enjoyment by persons with disabilities of their human rights and fundamental freedoms and of full participation by persons with disabilities will result in their enhanced sense of belonging and in significant advances in the human, social and economic development of society and the eradication of poverty,

(n) *Recognizing* the importance for persons with disabilities of their individual autonomy and independence, including the freedom to make their own choices,

(o) *Considering* that persons with disabilities should have the opportunity to be actively involved in decision-making processes about policies and programmes, including those directly concerning them,

(p) *Concerned* about the difficult conditions faced by persons with disabilities who are subject to multiple or aggravated forms of discrimination on the basis of race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national, ethnic, indigenous or social origin, property, birth, age or other status,

(q) *Recognizing* that women and girls with disabilities are often at greater risk, both within and outside the home, of violence, injury or abuse, neglect or negligent treatment, maltreatment or exploitation,

(r) *Recognizing* that children with disabilities should have full enjoyment of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis

with other children, and recalling obligations to that end undertaken by States Parties to the Convention on the Rights of the Child,

(s) *Emphasizing* the need to incorporate a gender perspective in all efforts to promote the full enjoyment of human rights and fundamental freedoms by persons with disabilities,

(t) *Highlighting* the fact that the majority of persons with disabilities live in conditions of poverty, and in this regard recognizing the critical need to address the negative impact of poverty on persons with disabilities,

(u) *Bearing in mind* that conditions of peace and security based on full respect for the purposes and principles contained in the Charter of the United Nations and observance of applicable human rights instruments are indispensable for the full protection of persons with disabilities, in particular during armed conflicts and foreign occupation,

(v) *Recognizing* the importance of accessibility to the physical, social, economic and cultural environment, to health and education and to information and communication, in enabling persons with disabilities to fully enjoy all human rights and fundamental freedoms,

(w) *Realizing* that the individual, having duties to other individuals and to the community to which he or she belongs, is under a responsibility to strive for the promotion and observance of the rights recognized in the International Bill of Human Rights,

(x) *Convinced* that the family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State, and that persons with disabilities and their family members should receive the necessary protection and assistance to enable families to contribute towards the full and equal enjoyment of the rights of persons with disabilities,

(y) *Convinced* that a comprehensive and integral international convention to promote and protect the rights and dignity of persons with disabilities will make a significant contribution to redressing the profound social disadvantage of persons with disabilities and promote their participation in the civil, political, economic, social and cultural spheres with equal opportunities, in both developing and developed countries,

Have agreed as follows:

Article 1**Purpose**

The purpose of the present Convention is to promote, protect and ensure the full and equal enjoyment of all human rights and fundamental freedoms by all persons with disabilities, and to promote respect for their inherent dignity.

Persons with disabilities include those who have long-term physical, mental, intellectual or sensory impairments which in interaction with various barriers may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others.

Article 2**Definitions**

For the purposes of the present Convention:

"Communication" includes languages, display of text, Braille, tactile communication, large print, accessible multimedia as well as written, audio, plain-language, human-reader and augmentative and alternative modes, means and formats of communication, including accessible information and communication technology;

"Language" includes spoken and signed languages and other forms of non spoken languages;

"Discrimination on the basis of disability" means any distinction, exclusion or restriction on the basis of disability which has the purpose or effect of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise, on an equal basis with others, of all human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field. It includes all forms of discrimination, including denial of reasonable accommodation;

"Reasonable accommodation" means necessary and appropriate modification and adjustments not imposing a disproportionate or undue burden, where needed in a particular case, to ensure to persons with disabilities the enjoyment or exercise on an equal basis with others of all human rights and fundamental freedoms;

"Universal design" means the design of products, environments, programmes and services to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design. "Universal design" shall not exclude assistive devices for particular groups of persons with disabilities where this is needed.

Article 3

General principles

The principles of the present Convention shall be:

- (a) Respect for inherent dignity, individual autonomy including the freedom to make one's own choices, and independence of persons;
- (b) Non-discrimination;
- (c) Full and effective participation and inclusion in society;
- (d) Respect for difference and acceptance of persons with disabilities as part of human diversity and humanity;
- (e) Equality of opportunity;
- (f) Accessibility;
- (g) Equality between men and women;
- (h) Respect for the evolving capacities of children with disabilities and respect for the right of children with disabilities to preserve their identities.

Article 4

General obligations

1. States Parties undertake to ensure and promote the full realization of all human rights and fundamental freedoms for all persons with disabilities without discrimination of any kind on the basis of disability. To this end, States Parties undertake:

- (a) To adopt all appropriate legislative, administrative and other measures for the implementation of the rights recognized in the present Convention;
- (b) To take all appropriate measures, including legislation, to modify or abolish existing laws, regulations, customs and practices that constitute discrimination against persons with disabilities;
- (c) To take into account the protection and promotion of the human rights of persons with disabilities in all policies and programmes;

(d) To refrain from engaging in any act or practice that is inconsistent with the present Convention and to ensure that public authorities and institutions act in conformity with the present Convention;

(e) To take all appropriate measures to eliminate discrimination on the basis of disability by any person, organization or private enterprise;

(f) To undertake or promote research and development of universally designed goods, services, equipment and facilities, as defined in article 2 of the present Convention, which should require the minimum possible adaptation and the least cost to meet the specific needs of a person with disabilities, to promote their availability and use, and to promote universal design in the development of standards and guidelines;

(g) To undertake or promote research and development of, and to promote the availability and use of new technologies, including information and communications technologies, mobility aids, devices and assistive technologies, suitable for persons with disabilities, giving priority to technologies at an affordable cost;

(h) To provide accessible information to persons with disabilities about mobility aids, devices and assistive technologies, including new technologies, as well as other forms of assistance, support services and facilities;

(i) To promote the training of professionals and staff working with persons with disabilities in the rights recognized in the present Convention so as to better provide the assistance and services guaranteed by those rights.

2. With regard to economic, social and cultural rights, each State Party undertakes to take measures to the maximum of its available resources and, where needed, within the framework of international cooperation, with a view to achieving progressively the full realization of these rights, without prejudice to those obligations contained in the present Convention that are immediately applicable according to international law.

3. In the development and implementation of legislation and policies to implement the present Convention, and in other decision-making processes concerning issues relating to persons with disabilities, States Parties shall closely consult with and actively involve persons with disabilities, including children with disabilities, through their representative organizations.

4. Nothing in the present Convention shall affect any provisions which are more conducive to the realization of the rights of persons with disabilities and which may be contained in the law of a State Party or international law in force for that State. There shall be no restriction upon or derogation from any of the

human rights and fundamental freedoms recognized or existing in any State Party to the present Convention pursuant to law, conventions, regulation or custom on the pretext that the present Convention does not recognize such rights or freedoms or that it recognizes them to a lesser extent.

5. The provisions of the present Convention shall extend to all parts of federal States without any limitations or exceptions.

Article 5

Equality and non-discrimination

1. States Parties recognize that all persons are equal before and under the law and are entitled without any discrimination to the equal protection and equal benefit of the law.

2. States Parties shall prohibit all discrimination on the basis of disability and guarantee to persons with disabilities equal and effective legal protection against discrimination on all grounds.

3. In order to promote equality and eliminate discrimination, States Parties shall take all appropriate steps to ensure that reasonable accommodation is provided.

4. Specific measures which are necessary to accelerate or achieve de facto equality of persons with disabilities shall not be considered discrimination under the terms of the present Convention.

Article 6

Women with disabilities

1. States Parties recognize that women and girls with disabilities are subject to multiple discrimination, and in this regard shall take measures to ensure the full and equal enjoyment by them of all human rights and fundamental freedoms.

2. States Parties shall take all appropriate measures to ensure the full development, advancement and empowerment of women, for the purpose of guaranteeing them the exercise and enjoyment of the human rights and fundamental freedoms set out in the present Convention.

Article 7

Children with disabilities

1. States Parties shall take all necessary measures to ensure the full enjoyment by children with disabilities of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis with other children.

2. In all actions concerning children with disabilities, the best interests of the child shall be a primary consideration.

3. States Parties shall ensure that children with disabilities have the right to express their views freely on all matters affecting them, their views being given due weight in accordance with their age and maturity, on an equal basis with other children, and to be provided with disability and age-appropriate assistance to realize that right.

Article 8 Awareness-raising

1. States Parties undertake to adopt immediate, effective and appropriate measures:

(a) To raise awareness throughout society, including at the family level, regarding persons with disabilities, and to foster respect for the rights and dignity of persons with disabilities;

(b) To combat stereotypes, prejudices and harmful practices relating to persons with disabilities, including those based on sex and age, in all areas of life;

(c) To promote awareness of the capabilities and contributions of persons with disabilities.

2. Measures to this end include:

(a) Initiating and maintaining effective public awareness campaigns designed:

(i) To nurture receptiveness to the rights of persons with disabilities;

(ii) To promote positive perceptions and greater social awareness towards persons with disabilities;

(iii) To promote recognition of the skills, merits and abilities of persons with disabilities, and of their contributions to the workplace and the labour market;

(b) Fostering at all levels of the education system, including in all children from an early age, an attitude of respect for the rights of persons with disabilities;

(c) Encouraging all organs of the media to portray persons with disabilities in a manner consistent with the purpose of the present Convention;

(d) Promoting awareness-training programmes regarding persons with disabilities and the rights of persons with disabilities.

Article 9 **Accessibility**

1. To enable persons with disabilities to live independently and participate fully in all aspects of life, States Parties shall take appropriate measures to ensure to persons with disabilities access, on an equal basis with others, to the physical environment, to transportation, to information and communications, including information and communications technologies and systems, and to other facilities and services open or provided to the public, both in urban and in rural areas. These measures, which shall include the identification and elimination of obstacles and barriers to accessibility, shall apply to, inter alia:

(a) Buildings, roads, transportation and other indoor and outdoor facilities, including schools, housing, medical facilities and workplaces;

(b) Information, communications and other services, including electronic services and emergency services.

2. States Parties shall also take appropriate measures:

(a) To develop, promulgate and monitor the implementation of minimum standards and guidelines for the accessibility of facilities and services open or provided to the public;

(b) To ensure that private entities that offer facilities and services which are open or provided to the public take into account all aspects of accessibility for persons with disabilities;

(c) To provide training for stakeholders on accessibility issues facing persons with disabilities;

(d) To provide in buildings and other facilities open to the public signage in Braille and in easy to read and understand forms;

(e) To provide forms of live assistance and intermediaries, including guides, readers and professional sign language interpreters, to facilitate accessibility to buildings and other facilities open to the public;

(f) To promote other appropriate forms of assistance and support to persons with disabilities to ensure their access to information;

(g) To promote access for persons with disabilities to new information and communications technologies and systems, including the Internet;

(h) To promote the design, development, production and distribution of accessible information and communications technologies and systems at an early stage, so that these technologies and systems become accessible at minimum cost.

Article 10 **Right to life**

States Parties reaffirm that every human being has the inherent right to life and shall take all necessary measures to ensure its effective enjoyment by persons with disabilities on an equal basis with others.

Article 11 **Situations of risk and humanitarian emergencies**

States Parties shall take, in accordance with their obligations under international law, including international humanitarian law and international human rights law, all necessary measures to ensure the protection and safety of persons with disabilities in situations of risk, including situations of armed conflict, humanitarian emergencies and the occurrence of natural disasters.

Article 12 **Equal recognition before the law**

1. States Parties reaffirm that persons with disabilities have the right to recognition everywhere as persons before the law.
2. States Parties shall recognize that persons with disabilities enjoy legal capacity on an equal basis with others in all aspects of life.
3. States Parties shall take appropriate measures to provide access by persons with disabilities to the support they may require in exercising their legal capacity.
4. States Parties shall ensure that all measures that relate to the exercise of legal capacity provide for appropriate and effective safeguards to prevent abuse in accordance with international human rights law. Such safeguards shall ensure that measures relating to the exercise of legal capacity respect the rights, will and preferences of the person, are free of conflict of interest and undue influence, are proportional and tailored to the person's circumstances, apply for the shortest time possible and are subject to regular review by a competent, independent and impartial authority or judicial body. The

safeguards shall be proportional to the degree to which such measures affect the person's rights and interests.

5. Subject to the provisions of this article, States Parties shall take all appropriate and effective measures to ensure the equal right of persons with disabilities to own or inherit property, to control their own financial affairs and to have equal access to bank loans, mortgages and other forms of financial credit, and shall ensure that persons with disabilities are not arbitrarily deprived of their property.

Article 13

Access to justice

1. States Parties shall ensure effective access to justice for persons with disabilities on an equal basis with others, including through the provision of procedural and age-appropriate accommodations, in order to facilitate their effective role as direct and indirect participants, including as witnesses, in all legal proceedings, including at investigative and other preliminary stages.

2. In order to help to ensure effective access to justice for persons with disabilities, States Parties shall promote appropriate training for those working in the field of administration of justice, including police and prison staff.

Article 14

Liberty and security of person

1. States Parties shall ensure that persons with disabilities, on an equal basis with others:

(a) Enjoy the right to liberty and security of person;

(b) Are not deprived of their liberty unlawfully or arbitrarily, and that any deprivation of liberty is in conformity with the law, and that the existence of a disability shall in no case justify a deprivation of liberty.

2. States Parties shall ensure that if persons with disabilities are deprived of their liberty through any process, they are, on an equal basis with others, entitled to guarantees in accordance with international human rights law and shall be treated in compliance with the objectives and principles of the present Convention, including by provision of reasonable accommodation.

Article 15
Freedom from torture or cruel, inhuman or degrading
treatment or punishment

1. No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. In particular, no one shall be subjected without his or her free consent to medical or scientific experimentation.
2. States Parties shall take all effective legislative, administrative, judicial or other measures to prevent persons with disabilities, on an equal basis with others, from being subjected to torture or cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 16
Freedom from exploitation, violence and abuse

1. States Parties shall take all appropriate legislative, administrative, social, educational and other measures to protect persons with disabilities, both within and outside the home, from all forms of exploitation, violence and abuse, including their gender-based aspects.
2. States Parties shall also take all appropriate measures to prevent all forms of exploitation, violence and abuse by ensuring, inter alia, appropriate forms of gender- and age-sensitive assistance and support for persons with disabilities and their families and caregivers, including through the provision of information and education on how to avoid, recognize and report instances of exploitation, violence and abuse. States Parties shall ensure that protection services are age-, gender- and disability-sensitive.
3. In order to prevent the occurrence of all forms of exploitation, violence and abuse, States Parties shall ensure that all facilities and programmes designed to serve persons with disabilities are effectively monitored by independent authorities.
4. States Parties shall take all appropriate measures to promote the physical, cognitive and psychological recovery, rehabilitation and social reintegration of persons with disabilities who become victims of any form of exploitation, violence or abuse, including through the provision of protection services. Such recovery and reintegration shall take place in an environment that fosters the health, welfare, self-respect, dignity and autonomy of the person and takes into account gender- and age-specific needs.
5. States Parties shall put in place effective legislation and policies, including women- and child-focused legislation and policies, to ensure that instances of exploitation, violence and abuse against persons with disabilities are identified, investigated and, where appropriate, prosecuted.

Article 17
Protecting the integrity of the person

Every person with disabilities has a right to respect for his or her physical and mental integrity on an equal basis with others.

Article 18
Liberty of movement and nationality

1. States Parties shall recognize the rights of persons with disabilities to liberty of movement, to freedom to choose their residence and to a nationality, on an equal basis with others, including by ensuring that persons with disabilities:

(a) Have the right to acquire and change a nationality and are not deprived of their nationality arbitrarily or on the basis of disability;

(b) Are not deprived, on the basis of disability, of their ability to obtain, possess and utilize documentation of their nationality or other documentation of identification, or to utilize relevant processes such as immigration proceedings, that may be needed to facilitate exercise of the right to liberty of movement;

(c) Are free to leave any country, including their own;

(d) Are not deprived, arbitrarily or on the basis of disability, of the right to enter their own country.

2. Children with disabilities shall be registered immediately after birth and shall have the right from birth to a name, the right to acquire a nationality and, as far as possible, the right to know and be cared for by their parents.

Article 19
Living independently and being included in the community

States Parties to the present Convention recognize the equal right of all persons with disabilities to live in the community, with choices equal to others, and shall take effective and appropriate measures to facilitate full enjoyment by persons with disabilities of this right and their full inclusion and participation in the community, including by ensuring that:

(a) Persons with disabilities have the opportunity to choose their place of residence and where and with whom they live on an equal basis with others and are not obliged to live in a particular living arrangement;

(b) Persons with disabilities have access to a range of in-home, residential and other community support services, including personal assistance necessary to support living and inclusion in the community, and to prevent isolation or segregation from the community;

(c) Community services and facilities for the general population are available on an equal basis to persons with disabilities and are responsive to their needs.

Article 20 **Personal mobility**

States Parties shall take effective measures to ensure personal mobility with the greatest possible independence for persons with disabilities, including by:

(a) Facilitating the personal mobility of persons with disabilities in the manner and at the time of their choice, and at affordable cost;

(b) Facilitating access by persons with disabilities to quality mobility aids, devices, assistive technologies and forms of live assistance and intermediaries, including by making them available at affordable cost;

(c) Providing training in mobility skills to persons with disabilities and to specialist staff working with persons with disabilities;

(d) Encouraging entities that produce mobility aids, devices and assistive technologies to take into account all aspects of mobility for persons with disabilities.

Article 21 **Freedom of expression and opinion, and access to information**

States Parties shall take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities can exercise the right to freedom of expression and opinion, including the freedom to seek, receive and impart information and ideas on an equal basis with others and through all forms of communication of their choice, as defined in article 2 of the present Convention, including by:

(a) Providing information intended for the general public to persons with disabilities in accessible formats and technologies appropriate to different kinds of disabilities in a timely manner and without additional cost;

(b) Accepting and facilitating the use of sign languages, Braille, augmentative and alternative communication, and all other accessible means,

modes and formats of communication of their choice by persons with disabilities in official interactions;

(c) Urging private entities that provide services to the general public, including through the Internet, to provide information and services in accessible and usable formats for persons with disabilities;

(d) Encouraging the mass media, including providers of information through the Internet, to make their services accessible to persons with disabilities;

(e) Recognizing and promoting the use of sign languages.

Article 22

Respect for privacy

1. No person with disabilities, regardless of place of residence or living arrangements, shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his or her privacy, family, home or correspondence or other types of communication or to unlawful attacks on his or her honour and reputation. Persons with disabilities have the right to the protection of the law against such interference or attacks.

2. States Parties shall protect the privacy of personal, health and rehabilitation information of persons with disabilities on an equal basis with others.

Article 23

Respect for home and the family

1. States Parties shall take effective and appropriate measures to eliminate discrimination against persons with disabilities in all matters relating to marriage, family, parenthood and relationships, on an equal basis with others, so as to ensure that:

(a) The right of all persons with disabilities who are of marriageable age to marry and to found a family on the basis of free and full consent of the intending spouses is recognized;

(b) The rights of persons with disabilities to decide freely and responsibly on the number and spacing of their children and to have access to age-appropriate information, reproductive and family planning education are recognized, and the means necessary to enable them to exercise these rights are provided;

(c) Persons with disabilities, including children, retain their fertility on an equal basis with others.

2. States Parties shall ensure the rights and responsibilities of persons with disabilities, with regard to guardianship, wardship, trusteeship, adoption of children or similar institutions, where these concepts exist in national legislation; in all cases the best interests of the child shall be paramount. States Parties shall render appropriate assistance to persons with disabilities in the performance of their child-rearing responsibilities.

3. States Parties shall ensure that children with disabilities have equal rights with respect to family life. With a view to realizing these rights, and to prevent concealment, abandonment, neglect and segregation of children with disabilities, States Parties shall undertake to provide early and comprehensive information, services and support to children with disabilities and their families.

4. States Parties shall ensure that a child shall not be separated from his or her parents against their will, except when competent authorities subject to judicial review determine, in accordance with applicable law and procedures, that such separation is necessary for the best interests of the child. In no case shall a child be separated from parents on the basis of a disability of either the child or one or both of the parents.

5. States Parties shall, where the immediate family is unable to care for a child with disabilities, undertake every effort to provide alternative care within the wider family, and failing that, within the community in a family setting.

Article 24 **Education**

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to education. With a view to realizing this right without discrimination and on the basis of equal opportunity, States Parties shall ensure an inclusive education system at all levels and lifelong learning directed to:

(a) The full development of human potential and sense of dignity and self-worth, and the strengthening of respect for human rights, fundamental freedoms and human diversity;

(b) The development by persons with disabilities of their personality, talents and creativity, as well as their mental and physical abilities, to their fullest potential;

(c) Enabling persons with disabilities to participate effectively in a free society.

2. In realizing this right, States Parties shall ensure that:

(a) Persons with disabilities are not excluded from the general education system on the basis of disability, and that children with disabilities are not excluded from free and compulsory primary education, or from secondary education, on the basis of disability;

(b) Persons with disabilities can access an inclusive, quality and free primary education and secondary education on an equal basis with others in the communities in which they live;

(c) Reasonable accommodation of the individual's requirements is provided;

(d) Persons with disabilities receive the support required, within the general education system, to facilitate their effective education;

(e) Effective individualized support measures are provided in environments that maximize academic and social development, consistent with the goal of full inclusion.

3. States Parties shall enable persons with disabilities to learn life and social development skills to facilitate their full and equal participation in education and as members of the community. To this end, States Parties shall take appropriate measures, including:

(a) Facilitating the learning of Braille, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication and orientation and mobility skills, and facilitating peer support and mentoring;

(b) Facilitating the learning of sign language and the promotion of the linguistic identity of the deaf community;

(c) Ensuring that the education of persons, and in particular children, who are blind, deaf or deafblind, is delivered in the most appropriate languages and modes and means of communication for the individual, and in environments which maximize academic and social development.

4. In order to help ensure the realization of this right, States Parties shall take appropriate measures to employ teachers, including teachers with disabilities, who are qualified in sign language and/or Braille, and to train professionals and staff who work at all levels of education. Such training shall incorporate disability awareness and the use of appropriate augmentative and alternative modes, means and formats of communication, educational techniques and materials to support persons with disabilities.

5. States Parties shall ensure that persons with disabilities are able to access general tertiary education, vocational training, adult education and lifelong learning without discrimination and on an equal basis with others. To this end, States Parties shall ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities.

Article 25 **Health**

States Parties recognize that persons with disabilities have the right to the enjoyment of the highest attainable standard of health without discrimination on the basis of disability. States Parties shall take all appropriate measures to ensure access for persons with disabilities to health services that are gender-sensitive, including health-related rehabilitation. In particular, States Parties shall:

(a) Provide persons with disabilities with the same range, quality and standard of free or affordable health care and programmes as provided to other persons, including in the area of sexual and reproductive health and population-based public health programmes;

(b) Provide those health services needed by persons with disabilities specifically because of their disabilities, including early identification and intervention as appropriate, and services designed to minimize and prevent further disabilities, including among children and older persons;

(c) Provide those health services as close as possible to people's own communities, including in rural areas;

(d) Require health professionals to provide care of the same quality to persons with disabilities as to others, including on the basis of free and informed consent by, *inter alia*, raising awareness of the human rights, dignity, autonomy and needs of persons with disabilities through training and the promulgation of ethical standards for public and private health care;

(e) Prohibit discrimination against persons with disabilities in the provision of health insurance, and life insurance where such insurance is permitted by national law, which shall be provided in a fair and reasonable manner;

(f) Prevent discriminatory denial of health care or health services or food and fluids on the basis of disability.

Article 26
Habilitation and rehabilitation

1. States Parties shall take effective and appropriate measures, including through peer support, to enable persons with disabilities to attain and maintain maximum independence, full physical, mental, social and vocational ability, and full inclusion and participation in all aspects of life. To that end, States Parties shall organize, strengthen and extend comprehensive habilitation and rehabilitation services and programmes, particularly in the areas of health, employment, education and social services, in such a way that these services and programmes:

(a) Begin at the earliest possible stage, and are based on the multidisciplinary assessment of individual needs and strengths;

(b) Support participation and inclusion in the community and all aspects of society, are voluntary, and are available to persons with disabilities as close as possible to their own communities, including in rural areas.

2. States Parties shall promote the development of initial and continuing training for professionals and staff working in habilitation and rehabilitation services.

3. States Parties shall promote the availability, knowledge and use of assistive devices and technologies, designed for persons with disabilities, as they relate to habilitation and rehabilitation.

Article 27
Work and employment

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to work, on an equal basis with others; this includes the right to the opportunity to gain a living by work freely chosen or accepted in a labour market and work environment that is open, inclusive and accessible to persons with disabilities. States Parties shall safeguard and promote the realization of the right to work, including for those who acquire a disability during the course of employment, by taking appropriate steps, including through legislation, to, inter alia:

(a) Prohibit discrimination on the basis of disability with regard to all matters concerning all forms of employment, including conditions of recruitment, hiring and employment, continuance of employment, career advancement and safe and healthy working conditions;

(b) Protect the rights of persons with disabilities, on an equal basis with others, to just and favourable conditions of work, including equal opportunities and equal remuneration for work of equal value, safe and healthy

working conditions, including protection from harassment, and the redress of grievances;

(c) Ensure that persons with disabilities are able to exercise their labour and trade union rights on an equal basis with others;

(d) Enable persons with disabilities to have effective access to general technical and vocational guidance programmes, placement services and vocational and continuing training;

(e) Promote employment opportunities and career advancement for persons with disabilities in the labour market, as well as assistance in finding, obtaining, maintaining and returning to employment;

(f) Promote opportunities for self-employment, entrepreneurship, the development of cooperatives and starting one's own business;

(g) Employ persons with disabilities in the public sector;

(h) Promote the employment of persons with disabilities in the private sector through appropriate policies and measures, which may include affirmative action programmes, incentives and other measures;

(i) Ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities in the workplace;

(j) Promote the acquisition by persons with disabilities of work experience in the open labour market;

(k) Promote vocational and professional rehabilitation, job retention and return-to-work programmes for persons with disabilities.

2. States Parties shall ensure that persons with disabilities are not held in slavery or in servitude, and are protected, on an equal basis with others, from forced or compulsory labour.

Article 28

Adequate standard of living and social protection

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to an adequate standard of living for themselves and their families, including adequate food, clothing and housing, and to the continuous improvement of living conditions, and shall take appropriate steps to safeguard and promote the realization of this right without discrimination on the basis of disability.

2. States Parties recognize the right of persons with disabilities to social protection and to the enjoyment of that right without discrimination on the basis of disability, and shall take appropriate steps to safeguard and promote the realization of this right, including measures:

(a) To ensure equal access by persons with disabilities to clean water services, and to ensure access to appropriate and affordable services, devices and other assistance for disability-related needs;

(b) To ensure access by persons with disabilities, in particular women and girls with disabilities and older persons with disabilities, to social protection programmes and poverty reduction programmes;

(c) To ensure access by persons with disabilities and their families living in situations of poverty to assistance from the State with disability-related expenses, including adequate training, counselling, financial assistance and respite care;

(d) To ensure access by persons with disabilities to public housing programmes;

(e) To ensure equal access by persons with disabilities to retirement benefits and programmes.

Article 29 **Participation in political and public life**

States Parties shall guarantee to persons with disabilities political rights and the opportunity to enjoy them on an equal basis with others, and shall undertake:

(a) To ensure that persons with disabilities can effectively and fully participate in political and public life on an equal basis with others, directly or through freely chosen representatives, including the right and opportunity for persons with disabilities to vote and be elected, *inter alia*, by:

(i) Ensuring that voting procedures, facilities and materials are appropriate, accessible and easy to understand and use;

(ii) Protecting the right of persons with disabilities to vote by secret ballot in elections and public referendums without intimidation, and to stand for elections, to effectively hold office and perform all public functions at all levels of government, facilitating the use of assistive and new technologies where appropriate;

(iii) Guaranteeing the free expression of the will of persons with disabilities as electors and to this end, where necessary, at their request, allowing assistance in voting by a person of their own choice;

(b) To promote actively an environment in which persons with disabilities can effectively and fully participate in the conduct of public affairs, without discrimination and on an equal basis with others, and encourage their participation in public affairs, including:

(i) Participation in non-governmental organizations and associations concerned with the public and political life of the country, and in the activities and administration of political parties;

(ii) Forming and joining organizations of persons with disabilities to represent persons with disabilities at international, national, regional and local levels.

Article 30

Participation in cultural life, recreation, leisure and sport

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to take part on an equal basis with others in cultural life, and shall take all appropriate measures to ensure that persons with disabilities:

(a) Enjoy access to cultural materials in accessible formats;

(b) Enjoy access to television programmes, films, theatre and other cultural activities, in accessible formats;

(c) Enjoy access to places for cultural performances or services, such as theatres, museums, cinemas, libraries and tourism services, and, as far as possible, enjoy access to monuments and sites of national cultural importance.

2. States Parties shall take appropriate measures to enable persons with disabilities to have the opportunity to develop and utilize their creative, artistic and intellectual potential, not only for their own benefit, but also for the enrichment of society.

3. States Parties shall take all appropriate steps, in accordance with international law, to ensure that laws protecting intellectual property rights do not constitute an unreasonable or discriminatory barrier to access by persons with disabilities to cultural materials.

4. Persons with disabilities shall be entitled, on an equal basis with others, to recognition and support of their specific cultural and linguistic identity, including sign languages and deaf culture.

5. With a view to enabling persons with disabilities to participate on an equal basis with others in recreational, leisure and sporting activities, States Parties shall take appropriate measures:

(a) To encourage and promote the participation, to the fullest extent possible, of persons with disabilities in mainstream sporting activities at all levels;

(b) To ensure that persons with disabilities have an opportunity to organize, develop and participate in disability-specific sporting and recreational activities and, to this end, encourage the provision, on an equal basis with others, of appropriate instruction, training and resources;

(c) To ensure that persons with disabilities have access to sporting, recreational and tourism venues;

(d) To ensure that children with disabilities have equal access with other children to participation in play, recreation and leisure and sporting activities, including those activities in the school system;

(e) To ensure that persons with disabilities have access to services from those involved in the organization of recreational, tourism, leisure and sporting activities.

Article 31

Statistics and data collection

1. States Parties undertake to collect appropriate information, including statistical and research data, to enable them to formulate and implement policies to give effect to the present Convention. The process of collecting and maintaining this information shall:

(a) Comply with legally established safeguards, including legislation on data protection, to ensure confidentiality and respect for the privacy of persons with disabilities;

(b) Comply with internationally accepted norms to protect human rights and fundamental freedoms and ethical principles in the collection and use of statistics.

2. The information collected in accordance with this article shall be disaggregated, as appropriate, and used to help assess the implementation of

States Parties' obligations under the present Convention and to identify and address the barriers faced by persons with disabilities in exercising their rights.

3. States Parties shall assume responsibility for the dissemination of these statistics and ensure their accessibility to persons with disabilities and others.

Article 32 **International cooperation**

1. States Parties recognize the importance of international cooperation and its promotion, in support of national efforts for the realization of the purpose and objectives of the present Convention, and will undertake appropriate and effective measures in this regard, between and among States and, as appropriate, in partnership with relevant international and regional organizations and civil society, in particular organizations of persons with disabilities. Such measures could include, *inter alia*:

(a) Ensuring that international cooperation, including international development programmes, is inclusive of and accessible to persons with disabilities;

(b) Facilitating and supporting capacity-building, including through the exchange and sharing of information, experiences, training programmes and best practices;

(c) Facilitating cooperation in research and access to scientific and technical knowledge;

(d) Providing, as appropriate, technical and economic assistance, including by facilitating access to and sharing of accessible and assistive technologies, and through the transfer of technologies.

2. The provisions of this article are without prejudice to the obligations of each State Party to fulfil its obligations under the present Convention.

Article 33 **National implementation and monitoring**

1. States Parties, in accordance with their system of organization, shall designate one or more focal points within government for matters relating to the implementation of the present Convention, and shall give due consideration to the establishment or designation of a coordination mechanism within government to facilitate related action in different sectors and at different levels.

2. States Parties shall, in accordance with their legal and administrative systems, maintain, strengthen, designate or establish within the State Party, a framework, including one or more independent mechanisms, as appropriate, to *promote, protect and monitor implementation of the present Convention*. When designating or establishing such a mechanism, States Parties shall take into account the principles relating to the status and functioning of national institutions for protection and promotion of human rights.

3. Civil society, in particular persons with disabilities and their representative organizations, shall be involved and participate fully in the monitoring process.

Article 34

Committee on the Rights of Persons with Disabilities

1. There shall be established a Committee on the Rights of Persons with Disabilities (hereafter referred to as "the Committee"), which shall carry out the functions hereinafter provided.

2. The Committee shall consist, at the time of entry into force of the present Convention, of twelve experts. After an additional sixty ratifications or accessions to the Convention, the membership of the Committee shall increase by six members, attaining a maximum number of eighteen members.

3. The members of the Committee shall serve in their personal capacity and shall be of high moral standing and recognized competence and experience in the field covered by the present Convention. When nominating their candidates, States Parties are invited to give due consideration to the provision set out in article 4, paragraph 3, of the present Convention.

4. The members of the Committee shall be elected by States Parties, consideration being given to equitable geographical distribution, representation of the different forms of civilization and of the principal legal systems, balanced gender representation and participation of experts with disabilities.

5. The members of the Committee shall be elected by secret ballot from a list of persons nominated by the States Parties from among their nationals at meetings of the Conference of States Parties. At those meetings, for which two thirds of States Parties shall constitute a quorum, the persons elected to the Committee shall be those who obtain the largest number of votes and an absolute majority of the votes of the representatives of States Parties present and voting.

6. The initial election shall be held no later than six months after the date of entry into force of the present Convention. At least four months before the date of each election, the Secretary-General of the United Nations shall

address a letter to the States Parties inviting them to submit the nominations within two months. The Secretary-General shall subsequently prepare a list in alphabetical order of all persons thus nominated, indicating the State Parties which have nominated them, and shall submit it to the States Parties to the present Convention.

7. The members of the Committee shall be elected for a term of four years. They shall be eligible for re-election once. However, the term of six of the members elected at the first election shall expire at the end of two years; immediately after the first election, the names of these six members shall be chosen by lot by the chairperson of the meeting referred to in paragraph 5 of this article.

8. The election of the six additional members of the Committee shall be held on the occasion of regular elections, in accordance with the relevant provisions of this article.

9. If a member of the Committee dies or resigns or declares that for any other cause she or he can no longer perform her or his duties, the State Party which nominated the member shall appoint another expert possessing the qualifications and meeting the requirements set out in the relevant provisions of this article, to serve for the remainder of the term.

10. The Committee shall establish its own rules of procedure.

11. The Secretary-General of the United Nations shall provide the necessary staff and facilities for the effective performance of the functions of the Committee under the present Convention, and shall convene its initial meeting.

12. With the approval of the General Assembly of the United Nations, the members of the Committee established under the present Convention shall receive emoluments from United Nations resources on such terms and conditions as the Assembly may decide, having regard to the importance of the Committee's responsibilities.

13. The members of the Committee shall be entitled to the facilities, privileges and immunities of experts on mission for the United Nations as laid down in the relevant sections of the Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations.

Article 35

Reports by States Parties

1. Each State Party shall submit to the Committee, through the Secretary-General of the United Nations, a comprehensive report on measures taken to give effect to its obligations under the present Convention and on the progress

made in that regard, within two years after the entry into force of the present Convention for the State Party concerned.

2. Thereafter, States Parties shall submit subsequent reports at least every four years and further whenever the Committee so requests.

3. The Committee shall decide any guidelines applicable to the content of the reports.

4. A State Party which has submitted a comprehensive initial report to the Committee need not, in its subsequent reports, repeat information previously provided. When preparing reports to the Committee, States Parties are invited to consider doing so in an open and transparent process and to give due consideration to the provision set out in article 4, paragraph 3, of the present Convention.

5. Reports may indicate factors and difficulties affecting the degree of fulfilment of obligations under the present Convention.

Article 36 **Consideration of reports**

1. Each report shall be considered by the Committee, which shall make such suggestions and general recommendations on the report as it may consider appropriate and shall forward these to the State Party concerned. The State Party may respond with any information it chooses to the Committee. The Committee may request further information from States Parties relevant to the implementation of the present Convention.

2. If a State Party is significantly overdue in the submission of a report, the Committee may notify the State Party concerned of the need to examine the implementation of the present Convention in that State Party, on the basis of reliable information available to the Committee, if the relevant report is not submitted within three months following the notification. The Committee shall invite the State Party concerned to participate in such examination. Should the State Party respond by submitting the relevant report, the provisions of paragraph 1 of this article will apply.

3. The Secretary-General of the United Nations shall make available the reports to all States Parties.

4. States Parties shall make their reports widely available to the public in their own countries and facilitate access to the suggestions and general recommendations relating to these reports.

5. The Committee shall transmit, as it may consider appropriate, to the specialized agencies, funds and programmes of the United Nations, and other competent bodies, reports from States Parties in order to address a request or indication of a need for technical advice or assistance contained therein, along with the Committee's observations and recommendations, if any, on these requests or indications.

Article 37

Cooperation between States Parties and the Committee

1. Each State Party shall cooperate with the Committee and assist its members in the fulfilment of their mandate.

2. In its relationship with States Parties, the Committee shall give due consideration to ways and means of enhancing national capacities for the implementation of the present Convention, including through international cooperation.

Article 38

Relationship of the Committee with other bodies

In order to foster the effective implementation of the present Convention and to encourage international cooperation in the field covered by the present Convention:

(a) The specialized agencies and other United Nations organs shall be entitled to be represented at the consideration of the implementation of such provisions of the present Convention as fall within the scope of their mandate. The Committee may invite the specialized agencies and other competent bodies as it may consider appropriate to provide expert advice on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their respective mandates. The Committee may invite specialized agencies and other United Nations organs to submit reports on the implementation of the Convention in areas falling within the scope of their activities;

(b) The Committee, as it discharges its mandate, shall consult, as appropriate, other relevant bodies instituted by international human rights treaties, with a view to ensuring the consistency of their respective reporting guidelines, suggestions and general recommendations, and avoiding duplication and overlap in the performance of their functions.

Article 39

Report of the Committee

The Committee shall report every two years to the General Assembly and to the Economic and Social Council on its activities, and may make

suggestions and general recommendations based on the examination of reports and information received from the States Parties. Such suggestions and general recommendations shall be included in the report of the Committee together with comments, if any, from States Parties.

Article 40 **Conference of States Parties**

1. The States Parties shall meet regularly in a Conference of States Parties in order to consider any matter with regard to the implementation of the present Convention.

2. No later than six months after the entry into force of the present Convention, the Conference of States Parties shall be convened by the Secretary-General of the United Nations. The subsequent meetings shall be convened by the Secretary-General biennially or upon the decision of the Conference of States Parties.

Article 41 **Depositary**

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of the present Convention.

Article 42 **Signature**

The present Convention shall be open for signature by all States and by regional integration organizations at United Nations Headquarters in New York as of 30 March 2007.

Article 43 **Consent to be bound**

The present Convention shall be subject to ratification by signatory States and to formal confirmation by signatory regional integration organizations. It shall be open for accession by any State or regional integration organization which has not signed the Convention.

Article 44 **Regional integration organizations**

1. "Regional integration organization" shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by the present Convention. Such organizations shall declare, in their instruments of formal

confirmation or accession, the extent of their competence with respect to matters governed by the present Convention. Subsequently, they shall inform the depositary of any substantial modification in the extent of their competence.

2. References to "States Parties" in the present Convention shall apply to such organizations within the limits of their competence.

3. For the purposes of article 45, paragraph 1, and article 47, paragraphs 2 and 3, of the present Convention, any instrument deposited by a regional integration organization shall not be counted.

4. Regional integration organizations, in matters within their competence, may exercise their right to vote in the Conference of States Parties, with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to the present Convention. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 45 Entry into force

1. The present Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of the twentieth instrument of ratification or accession.

2. For each State or regional integration organization ratifying, formally confirming or acceding to the present Convention after the deposit of the twentieth such instrument, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of its own such instrument.

Article 46 Reservations

1. Reservations incompatible with the object and purpose of the present Convention shall not be permitted.

2. Reservations may be withdrawn at any time.

Article 47 Amendments

1. Any State Party may propose an amendment to the present Convention and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of

the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be submitted by the Secretary-General to the General Assembly of the United Nations for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

3. If so decided by the Conference of States Parties by consensus, an amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article which relates exclusively to articles 34, 38, 39 and 40 shall enter into force for all States Parties on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment.

Article 48 Denunciation

A State Party may denounce the present Convention by written notification to the Secretary-General of the United Nations. The denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 49 Accessible format

The text of the present Convention shall be made available in accessible formats.

Article 50 Authentic texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of the present Convention shall be equally authentic.

IN WITNESS THEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Convention.

UNITED NATIONS

NATIONS UNIES

POSTAL ADDRESS—ADRESSE PORTALE: UNITED NATIONS, N.Y. 10017
CABLE ADDRESS—ADRESSE TELEGRAPHIQUE: UNATIONS NEWYORK

Reference: C.N.346.2007.TREATIES-17 (Depositary Notification)

CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
NEW YORK, 13 DECEMBER 2006

CYPRUS: SIGNATURE

The Secretary-General of the United Nations, acting in his capacity as depositary,
communicates the following: .

The above action was effected on 30 March 2007.

16 April 2007

A handwritten signature in dark ink, consisting of stylized, overlapping loops and curves.

Attention: Treaty Services of Ministries of Foreign Affairs and of international organizations concerned. Depositary notifications are currently issued in both hard copy and electronic format. Depositary notifications are made available to the Permanent Missions to the United Nations at the following e-mail address: missions@un.int. Such notifications are also available in the United Nations Treaty Collection on the Internet at <http://untreaty.un.org>, where interested individuals can subscribe to directly receive depositary notifications by e-mail through a new automated subscription service. Depositary notifications are available for pick-up by the Permanent Missions in Room NL-300.

UNITED NATIONS

NATIONS UNIES

POSTAL ADDRESS—ADRESSE POSTALE: UNITED NATIONS, N.Y. 10017
CABLE ADDRESS—ADRESSE TELEGRAPHIQUE: UNATIONS NEW YORK

Référence : C.N.346.2007.TREATIES-17 (Notification Dépositaire)

CONVENTION RELATIVE AUX DROITS DES PERSONNES HANDICAPÉES
NEW YORK, 13 DÉCEMBRE 2006

CHYPRE : SIGNATURE

Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, agissant en sa qualité de dépositaire, communique :

L'action susmentionnée a été effectuée le 30 mars 2007.

Le 16 avril 2007

A handwritten signature in dark ink, consisting of stylized, overlapping loops.

Attention : Les Services des traités des Ministères des affaires étrangères et des organisations internationales concernés. Les notifications dépositaires sont actuellement publiées en formats papier et électronique. Les missions permanentes auprès des Nations Unies peuvent consulter les notifications dépositaires à l'adresse électronique suivante : missions@un.int. Ces notifications sont également disponibles sur le site Internet de la Collection des traités des Nations Unies à l'adresse <http://untreaty.un.org>, où les personnes intéressées peuvent souscrire au nouveau service automatisé d'abonnement pour recevoir directement des notifications dépositaires par courriel. Les missions permanentes sont invitées à se procurer les notifications dépositaires mises à leur disposition au bureau NL-300.

ΜΕΡΟΣ II

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Προοίμιο

Τα Κράτη Μέλη στην παρούσα Σύμβαση,

(α) Έχοντας υπόψη τις αρχές που διακηρύσσονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών οι οποίες αναγνωρίζουν την έμφυτη αξιοπρέπεια και αξία και τα ίσα και αναφαίρετα δικαιώματα όλων των ανθρώπων, ως θεμέλια ελευθερίας, δικαιοσύνης και ειρήνης στον κόσμο·

(β) Αναγνωρίζοντας ότι, τα Ηνωμένα Έθνη στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στα Διεθνή Σύμφωνα για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, έχουν διακηρύξει και συμφωνήσει ότι κάθε άτομο έχει όλα τα δικαιώματα και ελευθερίες που καθορίζονται σε αυτήν, χωρίς διάκριση οποιουδήποτε είδους·

(γ) Επιβεβαιώνοντας την οικουμενικότητα, ενότητα, αλληλεξάρτηση και αλληλοσύνδεση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και την ανάγκη για τα άτομα με αναπηρίες να τυγχάνουν εγγυήσεως γιο πλήρη απόλαυση τους χωρίς διάκριση·

(δ) Έχοντας υπόψη το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, το Διεθνές Σύμφωνο για τα Αστικά και Πολιτικά Δικαιώματα, τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Φυλετικής Διάκρισης, τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διάκρισης εις βάρος της Γυναίκας, τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους·

(ε) *Αναγνωρίζοντας* ότι η αναπηρία αποτελεί εξελισσόμενη έννοια και ότι η αναπηρία προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων με αναπηρίες και των εμποδίων συμπεριφοράς και των περιβαλλοντικών εμποδίων που παρεμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με άλλους·

(στ) *Αναγνωρίζοντας* τη σημασία των αρχών και κατευθυντήριων γραμμών για χάραξη πολιτικής που περιέχονται στο Παγκόσμιο Πρόγραμμα Δράσης όσον αφορά Άτομα με Αναπηρίες και στους Πρότυπους Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών για Άτομα με Αναπηρίες για άσκηση επιρροής στην προώθηση, διαμόρφωση και αξιολόγηση των πολιτικών, σχεδίων, προγραμμάτων και δράσεων στο εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, για περαιτέρω εξίσωση ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρίες·

(ζ) *Δίνοντας έμφαση* στη σημασία της ένταξης των ζητημάτων αναπηρίας ως αναπόσπαστο μέρος των σχετικών στρατηγικών για βιώσιμη ανάπτυξη·

(η) *Αναγνωρίζοντας επίσης* ότι η διάκριση εναντίον οποιουδήποτε ατόμου με βάση την αναπηρία, αποτελεί παραβίαση της έμφυτης αξιοπρέπειας και αξίας του ατόμου·

(θ) *Αναγνωρίζοντας περαιτέρω* τη διαφορετικότητα των ατόμων με αναπηρίες·

(ι) *Αναγνωρίζοντας* την ανάγκη για προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των ατόμων με αναπηρίες, περιλαμβανόμενων εκείνων που απαιτούν περισσότερο εντατική υποστήριξη·

(κ) *Ανησυχώντας* ότι παρά τα διάφορα αυτά έγγραφα και δεσμεύσεις, άτομα με αναπηρίες συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στη συμμετοχή τους ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας, και να παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους σε όλα τα μέρη του κόσμου·

(λ) *Αναγνωρίζοντας* τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ατόμων με αναπηρίες σε κάθε χώρα ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες·

(μ) *Αναγνωρίζοντας* τις πολύτιμες υφιστάμενες και δυνητικές συνεισφορές που γίνονται από άτομα με αναπηρίες στην γενικότερη ευημερία και διαφορετικότητα των κοινοτήτων τους, και ότι η προώθηση της πλήρους απόλαυσης από άτομα με αναπηρίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών τους και της πλήρους συμμετοχής από άτομα με αναπηρίες, θα έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της αίσθησης ότι ανήκουν, και σε σημαντικές προόδους στην ανθρώπινη, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας και στην εξάλειψη της φτώχειας·

(ν) *Αναγνωρίζοντας* τη σημασία της προσωπικής αυτονομίας και ανεξαρτησίας για άτομα με αναπηρίες, περιλαμβανόμενης της ελευθερίας να προβαίνουν σε δικές τους επιλογές·

(ξ) *Θεωρώντας* ότι, άτομα με αναπηρίες πρέπει να έχουν την ευκαιρία να εμπλέκονται ενεργά σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων σχετικά με παλιτικές και προγράμματα, περιλαμβανόμενων εκείνων που άμεσα τα αφορούν·

(ο) *Ανησυχώντας* σχετικά με τις δύσκολες συνθήκες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες τα οποία υπόκεινται σε πολλαπλές ή επιβαρυνμένες μορφές διάκρισης με βάση τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την εθνική, εθνοτική, τοπική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση, την ηλικία ή άλλο καθεστώς·

(π) *Αναγνωρίζοντας* ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρίες, διατρέχουν συχνά μεγαλύτερο κίνδυνο, τόσο εντός όσο και εκτός της οικογένειας για βία, τραυματισμό ή κακοποίηση, παραμέληση ή αμελή μεταχείριση, κακομεταχείριση ή εκμετάλλευση·

(ρ) *Αναγνωρίζοντας* ότι τα παιδιά με αναπηρίες πρέπει να έχουν πλήρη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε ίση βάση με άλλα παιδιά, και έχοντας υπόψη τις υποχρεώσεις προς το σκοπό αυτό, που αναλαμβάνονται από Κράτη Μέρη στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού·

(σ) *Δίνοντας έμφαση στην ανάγκη να ενσωματωθεί η διάσταση του φύλου σε όλες τις προσπάθειες για προώθηση της πλήρους απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των ατόμων με αναπηρίες·*

(τ) *Τονίζοντας το γεγονός ότι η πλειονότητα των ατόμων με αναπηρίες ζουν σε συνθήκες φτώχειας και, υπό την άποψη αυτή, αναγνωρίζοντας την επιτακτική ανάγκη να αντιμετωπιστεί ο αρνητικός αντίκτυπος της φτώχειας στα άτομα με αναπηρίες·*

(υ) *Έχοντας υπόψη ότι οι συνθήκες ειρήνης και ασφάλειας που βασίζονται στον πλήρη σεβασμό για τους σκοπούς και αρχές που περιέχονται στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, και η τήρηση των εφαρμοστέων εγγράφων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι απαραίτητα για την πλήρη προστασία των ατόμων με αναπηρίες, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων και ξένης κατοχής·*

(φ) *Αναγνωρίζοντας τη σημασία της προσβασιμότητας στο φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον, στην υγεία και εκπαίδευση και στις πληροφορίες και επικοινωνίες για να καταστήσει ικανά τα άτομα με αναπηρίες να απολαμβάνουν πλήρως όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες·*

(χ) *Συνειδητοποιώντας ότι το άτομο, που έχει καθήκοντα προς τα άλλα άτομα και στην κοινότητα στην οποία ανήκει, έχει την ευθύνη να αγωνίζεται για την προώθηση και τήρηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην Διεθνή Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων·*

(ψ) *Πεπεισμένα ότι η οικογένεια είναι η φυσική και θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και δικαιούται προστασίας από την κοινωνία και το Κράτος και ότι τα άτομα με αναπηρίες και τα μέλη των οικογενειών τους πρέπει να λαμβάνουν την αναγκαία προστασία και βοήθεια καθιστώντας ικανές τις οικογένειες τους να συμβάλουν στην πλήρη και ισότιμη απόλαυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες·*

(ω) *Πεπεισμένα* ότι μία πλήρης και αναπόσπαστη διεθνής σύμβαση για προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων και αξιοπρέπειας των ατόμων με αναπηρίες θα συμβάλει σημαντικά στην αποκατάσταση της έντονης κοινωνικής μειονεκτικής θέσης των ατόμων με αναπηρίες, και στην προώθηση της συμμετοχής τους στον κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό χώρο με ίσες ευκαιρίες, και στις αναπτυσσόμενες και στις αναπτυγμένες χώρες.

Έχουν συμφωνήσει τα ακόλουθο:

Άρθρο 1

Σκοπός

Ο σκοπός της παρούσας Σύμβασης είναι να προάγει, προστατεύσει, και διασφαλίσει την πλήρη και ισότιμη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρίες, και να προάγει το σεβασμό για την έμφυτη αξιοπρέπειά τους.

Τα άτομα με αναπηρίες περιλαμβάνουν εκείνα τα άτομα τα οποία έχουν μακροχρόνιες σωματικές, πνευματικές, διανοητικές ή αισθητηριακές διαταραχές οι οποίες, κατά την αλληλεπίδρασή τους με διάφορα εμπόδια, δυνατόν να εμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με άλλους.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης:

«Επικοινωνία» περιλαμβάνει γλώσσες, παράθεση κειμένου, γραφή Μπράιγ, επικοινωνίο δια της αφής, μεγένθυση τύπου, προσβάσιμα πολυμέσα, όπως επίσης και γραπτούς, ακουστικούς, απλού κειμένου, αναγνώσιμους από τον άνθρωπο και ενισχυτικούς και εναλλακτικούς τρόπους, μέσα και μορφές επικοινωνίας, περιλαμβανόμενων προσβάσιμων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών.

«Γλώσσα» περιλαμβάνει προφορικές και νοηματικές γλώσσες και άλλες μορφές μη προφορικών γλωσσών·

«Διάκριση με βάση την αναπηρία» σημαίνει οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό με βάση την αναπηρία, η οποία έχει το σκοπό ή αποτέλεσμα την παρεμπόδιση ή ακύρωση της αναγνώρισης, απόλαυσης ή άσκησης σε ίση βάση με άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, αστικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διάκρισης, περιλαμβανόμενης της άρνησης παροχής εύλογης προσαρμογής·

«Εύλογη προσαρμογή» σημαίνει αναγκαίες και κατάλληλες τροποποιήσεις και προσαρμογές που δεν επιβάλλουν δυσανάλογη ή αδικαιολόγητη επιβάρυνση όπου είναι αναγκαίο σε συγκεκριμένη περίπτωση, για να διασφαλίζεται σε άτομα με αναπηρίες, η απόλαυση ή άσκηση σε ίση βάση με άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών·

«Καθολικός σχεδιασμός» σημαίνει τον σχεδιασμό προϊόντων, περιβαλλόντων, προγραμμάτων και υπηρεσιών που θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους, στη μέγιστη δυνατή έκταση, χωρίς την ανάγκη προσαρμογής ή εξειδικευμένου σχεδιασμού. «Καθολικός σχεδιασμός» δεν αποκλείει, όπου αυτό είναι αναγκαίο, υποβοηθητικές συσκευές για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων με αναπηρίες.

Άρθρο 3

Γενικές αρχές

Οι αρχές της παρούσας Σύμβασης είναι:

- (α) Σεβασμός για έμφυτη αξιοπρέπεια, ατομική αυτονομία, περιλαμβανομένης της ελευθερίας ατομικών επιλογών και ανεξαρτησία των ατόμων·
- (β) Μη-διάκριση·
- (γ) Πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ενσωμάτωση στην κοινωνία·

- (δ) Σεβασμός για τη διαφορετικότητα και αποδοχή των ατόμων με αναπηρίες, ως μέρος της ανθρώπινης διαφορετικότητας και ανθρωπότητας·
- (ε) Ισότητα ευκαιριών·
- (στ) Προσβασιμότητα·
- (ζ) Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών·
- (η) Σεβασμός για τις εξελισσόμενες δυνατότητες των παιδιών με αναπηρίες και σεβασμός για το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρίες να διαφυλάξουν την ταυτότητά τους.

Άρθρο 4

Γενικές υποχρεώσεις

1. Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να διασφαλίσουν και προάγουν την πλήρη πραγμάτωση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα άτομα με αναπηρίες χωρίς διάκριση οποιουδήποτε είδους με βάση την αναπηρία. Προς το σκοπό αυτό, Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν:
  - (α) Να υιοθετήσουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα για την εφαρμογή των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση·
  - (β) Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένης νομοθεσίας, για να τροποποιήσουν ή καταργήσουν υφιστάμενους νόμους, κανονισμούς, έθιμα και πρακτικές που συνιστούν διάκριση εναντίον ατόμων με αναπηρίες·
  - (γ) Να λάβουν υπόψη την προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες σε όλες τις πολιτικές και προγράμματα·
  - (δ) Να απέχουν από την εμπλοκή σε οποιαδήποτε ενέργεια ή πρακτική που είναι ασυμβίβαστη με την παρούσα Σύμβαση και να διασφαλίσουν ότι οι δημόσιες αρχές και φορείς ενεργούν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση·

- (ε) Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τη διάκριση με βάση την αναπηρία από οποιοδήποτε άτομο, οργανισμό, ή ιδιωτική επιχείρηση·
  - (στ) Να αναλάβουν ή προάγουν έρευνα και ανάπτυξη καθολικά σχεδιασμένων προϊόντων, υπηρεσιών, εξοπλισμού και εγκαταστάσεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της παρούσας Σύμβασης, τα οποία πρέπει να απαιτούν την ελάχιστη δυνατή προσαρμογή και το ελάχιστο κόστος για να αντιμετωπίσουν τις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες, να προάγουν τη διαθεσιμότητα και χρήση τους, και να προάγουν καθολικό σχεδιασμό στην ανάπτυξη των προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών·
  - (ζ) Να αναλάβουν ή προάγουν έρευνα και ανάπτυξη και να προάγουν τη διαθεσιμότητα και χρήση νέων τεχνολογιών, περιλαμβανομένων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, βοηθημάτων κινητικότητας, συσκευών, και υποβοηθητικών τεχνολογιών, κατάλληλων για άτομα με αναπηρίες, δίνοντας προτεραιότητα σε τεχνολογίες με προσιτό κόστος·
  - (η) Να παρέχουν προσβάσιμες πληροφορίες σε άτομα με αναπηρίες σχετικά με βοηθήματα κινητικότητας, συσκευές και υποβοηθητικές τεχνολογίες, περιλαμβανομένων νέων τεχνολογιών, όπως επίσης και άλλες μορφές βοήθειας, υποστηρικτικές υπηρεσίες και εγκαταστάσεις·
  - (θ) Να προάγουν την κατάρτιση των επαγγελματιών και προσωπικού που απασχολείται με τα άτομα με αναπηρίες για το δικαιώματα που αναγνωρίζονται στην παρούσα Σύμβαση έτσι ώστε να παρέχουν καλύτερα τη βοήθεια και υπηρεσίες που εγγυώνται τα δικαιώματα αυτά.
2. Όσον αφορά τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, κάθε Κράτος Μέρος αναλαμβάνει να λάβει μέτρα στο μέγιστο των διαθέσιμων πόρων του, και, όπου είναι αναγκαίο, εντός του πλαισίου διεθνούς συνεργασίας, με σκοπό να επιτύχει σταδιακά την πλήρη πραγμάτωση των

δικαιωμάτων αυτών, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων εκείνων που περιλαμβάνονται στην παρούσα Σύμβαση που είναι άμεσα εφαρμοστές σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

3. Κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή νομοθεσίας και παλιτικών για εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, και των άλλων διαδικασιών λήψης αποφάσεων που αφορούν ζητήματα που σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρίες Κράτη Μέρη διαβουλεύονται στενά με και εμπλέκουν ενεργά τα άτομα με αναπηρίες περιλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων τους.
4. Τίποτα στην παρούσα Σύμβαση δεν επηρεάζει οποιεσδήποτε διατάξεις οι οποίες συμβάλλουν περισσότερο στην πραγμάτωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και οι οποίες δυνατόν να περιέχονται στο δίκαιο Κράτους Μέρους ή στο διεθνές δίκαιο που είναι σε ισχύ για το Κράτος αυτό. Δεν θα υπάρξει κανένας περιορισμός ή παρέκκλιση από οποιοδήποτε από τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται ή υφίστανται σε οποιοδήποτε Κράτος Μέρος στην παρούσα Σύμβαση δυνάμει των νόμων, συμβάσεων, κανονισμών ή εθίμων με το πρόσχημα ότι η παρούσα Σύμβαση δεν αναγνωρίζει τέτοια δικαιώματα ή ελευθερίες ή ότι τα αναγνωρίζει σε μικρότερη έκταση.
5. Οι διατάξεις της παρούσας Σύμβασης εκτείνονται σε όλα τα μέρη ομοσπονδιακών κρατών χωρίς οποιουδήποτε περιορισμούς ή εξαιρέσεις.

Άρθρο 5

Ισότητα και μη-διάκριση

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι όλα τα άτομα είναι ίσα ενώπιον του νόμου και έχουν δικαίωμα χωρίς οποιαδήποτε διάκριση στην ίση προστασία και ίση ωφέλεια από τον νόμο.
2. Κράτη Μέρη απαγορεύουν όλες τις διακρίσεις με βάση την αναπηρία και εγγυώνται στα άτομα με αναπηρίες ίση και αποτελεσματική νομική προστασία εναντίον της διάκρισης για οποιονδήποτε λόγο.

3. Με σκοπό να προάγουν την ισότητα και να εξαλείψουν τη διάκριση, Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι παρέχεται εύλογη προσαρμογή.
4. Συγκεκριμένα μέτρα τα οποία είναι σναγκαία για επίσπευση ή επίτευξη της εκ των πραγμάτων ισότητας των ατόμων με αναπηρίες δεν θεωρούνται διάκριση κάτω από τους όρους της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 6

Γυναίκες με αναπηρίες

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι γυναίκες και κορίτσια με αναπηρίες υπόκεινται σε πολλαπλές διακρίσεις, και προς το σκοπό αυτό, λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν την πλήρη και ισότιμη απόλαυση από αυτές όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.
2. Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν την πλήρη ανάπτυξη, πρόοδο και ενδυνάμωση των γυναικών, με σκοπό να εγγυηθούν σε αυτές την άσκηση και απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών που καθορίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 7

Παιδιά με αναπηρίες

1. Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν την πλήρη απόλαυση από παιδιά με αναπηρίες όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε ίση βάση με άλλα παιδιά.
2. Το συμφέρον του παιδιού θα είναι πρωταρχικής σημασίας σε όλες τις ενέργειες που αφορούν παιδιά με αναπηρίες.
3. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά με αναπηρίες έχουν το δικαίωμα να εκφέρουν τις απόψεις τους ελεύθερα για όλα τα θέματα που τα επηρεάζουν, ότι στις απόψεις τους δίνεται η δέουσα βαρύτητα σύμφωνα με την ηλικία και ωριμότητα τους σε ίση βάση με άλλα παιδιά και ότι τους παρέχεται βοήθεια

κατάλληλη με την αναπηρία και ηλικία τους για να πραγματοποιήσουν το δικαίωμα αυτό.

Άρθρο 8 Ευαισθητοποίηση

1. Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να υιοθετήσουν άμεσα, αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα για:

- (α) Να ευαισθητοποιήσουν την κοινωνία, περιλαμβανομένων στο οικογενειακό επίπεδο, αναφορικά με τα άτομα με αναπηρίες και να ενισχύσουν το σεβασμό για τα δικαιώματα και αξιοπρέπεια των ατόμων με αναπηρίες·
- (β) Να καταπολεμήσουν στερεότυπα, προκαταλήψεις και επιβλαβείς πρακτικές σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες, περιλαμβανομένων εκείνων που βασίζονται στο φύλο και ηλικία, σε όλες τους τομείς της ζωής·
- (γ) Να προάγουν ευαισθητοποίηση για τις δυνατότητες και συνεισφορές των ατόμων με αναπηρίες.

2. Μέτρα προς το σκοπό αυτό περιλαμβάνουν:

- (α) Έναρξη και διατήρηση αποτελεσματικών εκστρατειών δημόσιας ευαισθητοποίησης σχεδιασμένες για:
  - (i) Να ενσταλάξουν αποδοχή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες·
  - (ii) Να προάγουν θετικές αντιλήψεις και μεγαλύτερη κοινωνική ευαισθητοποίηση σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες·
  - (iii) Να προάγουν αναγνώριση των δεξιοτήτων, αξίας και ικανοτήτων των ατόμων με αναπηρίες, και της συνεισφοράς τους στον χώρο εργασίας και την αγορά εργασίας.

- (β) Ενίσχυση σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος, περιλαμβανομένων όλων των παιδιών από μικρή ηλικία, στάσης σεβασμού των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες·
- (γ) Ενθάρρυνση όλων των οργάνων των μέσων μαζικής επικοινωνίας να περιγράφουν τα άτομα με αναπηρίες κατά τρόπο σύμφωνο με το σκοπό της παρούσας Σύμβασης·
- (δ) Προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων ευαισθητοποίησης όσον αφορά τα άτομα με αναπηρίες και τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

Άρθρο 9

Προσβασιμότητα

1. Για να καταστεί δυνατό στα άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες πρόσβαση, σε ίση βάση με άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στις μεταφορές, στις πληροφορίες και επικοινωνίες, περιλαμβανομένων τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών και επικοινωνιών, και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά, τα οποία περιλαμβάνουν την αναγνώριση και εξάλειψη των εμποδίων στην προσβασιμότητα εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, σε:
  - (α) Κτίρια, δρόμους, μεταφορές και άλλες εσωτερικές και εξωτερικές εγκαταστάσεις, περιλαμβανομένων σχολείων, κατοικιών, ιατρικών εγκαταστάσεων και χώρων εργασίας·
  - (β) Πληροφορίες, επικοινωνίες και άλλες υπηρεσίες, περιλαμβανομένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης.
2. Κράτη Μέρη λαμβάνουν επίσης κατάλληλα μέτρα για να:
  - (α) Αναπτύξουν, διαδώσουν και παρακολουθήσουν την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών για την

προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται προς το κοινό·

- (β) Διασφαλίσουν ότι οι ιδιωτικοί φορείς που παρέχουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες οι οποίες είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές της προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες·
- (γ) Παρέχουν κατάρτιση στους εμπλεκόμενους για ζητήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες·
- (δ) Παρέχουν σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό, σήμανση σε γραφή Μπράιγ και σε εύκολα αναγνώσιμες και κατανοητές μορφές·
- (ε) Παρέχουν μορφές ζωντανής βοήθειας και μεσάζοντες περιλαμβανομένων οδηγών, αναγνώστών και επαγγελματιών διερμηνέων νοηματικής γλώσσας, για να διευκολύνουν την προσβασιμότητα σε κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό·
- (στ) Προάγουν άλλες κατάλληλες μορφές βοήθειας και υποστήριξης στα άτομα με αναπηρίες για να διασφαλίσουν την πρόσβαση τους στις πληροφορίες·
- (ζ) Προάγουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες σε νέες τεχνολογίες και συστήματα πληροφοριών και επικοινωνιών, περιλαμβανομένου του Διαδικτύου·
- (η) Προάγουν τον σχεδιασμό, ανάπτυξη, παραγωγή και διανομή προσβάσιμων τεχνολογιών και συστημάτων πληροφοριών και επικοινωνιών σε αρχικό στάδιο, έτσι ώστε αυτές οι τεχνολογίες και συστήματα να καταστούν προσβάσιμα με ελάχιστο κόστος.

Άρθρο 10

Δικαίωμα στη ζωή

Κράτη Μέρη επιβεβαιώνουν ότι κάθε άνθρωπος έχει το αναφαίρετο δικαίωμα στη ζωή και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν την

αποτελεσματική απόλαυση του από άτομα με αναπηρίες σε ίση βάση με άλλους.

Άρθρο 11

Καταστάσεις κινδύνου και έκτακτων ανθρωπιστικών αναγκών

Κράτη Μέρη λαμβάνουν, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους βάσει του διεθνές δικαίου, περιλαμβανομένων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν την προστασία και ασφάλεια των ατόμων με αναπηρίες σε καταστάσεις κινδύνου, περιλαμβανομένων καταστάσεων ένοπλης σύγκρουσης, ανθρωπιστικών έκτακτων αναγκών και της ύπαρξης φυσικών καταστροφών.

Άρθρο 12

Ίση αναγνώριση ενώπιον του νόμου

1. Κράτη Μέρη επιβεβαιώνουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν το δικαίωμα σε αναγνώριση οπουδήποτε ως άτομα ενώπιον του νόμου.
2. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες απολαμβάνουν ικανότητας προς δικαιοπραξία σε ίση βάση με άλλους σε όλες τις πτυχές της ζωής.
3. Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να παρέχουν πρόσβαση στα άτομα με αναπηρίες στην υποστήριξη που δύνανται να ζητήσουν κατά την άσκηση της ικανότητάς τους προς δικαιοπραξία.
4. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι όλα τα μέτρα που σχετίζονται με την άσκηση της ικανότητας προς δικαιοπραξία παρέχουν κατάλληλες και αποτελεσματικές εγγυήσεις για να αποτρέψουν κατάχρηση σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τέτοιες εγγυήσεις θα διασφαλίζουν ότι τα μέτρα που σχετίζονται με την άσκηση της ικανότητας προς δικαιοπραξία σέβονται τα δικαιώματα, βούληση και προτιμήσεις του ατόμου, είναι απαλλαγμένα από σύγκρουση συμφερόντων και αδικαιολόγητη επιρροή, είναι αναλογικά και προσαρμοσμένα στις περιστάσεις του ατόμου, εφαρμόζονται για το ελάχιστο δυνατό χρονικό

διάστημα και υπόκεινται σε τακτική αναθεώρηση από αρμόδια, ανεξάρτητη και αμερόληπτη αρχή ή δικαστικό σώμα. Οι εγγυήσεις είναι αναλογικές στον βαθμό στον οποίο τέτοια μέτρα επηρεάζουν τα δικαιώματα και συμφέροντα του εν λόγω ατόμου.

5. Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος άρθρου, Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίζουν τα ίσα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες να κατέχουν ή να κληρονομούν περιουσία, να ελέγχουν τις οικονομικές υποθέσεις τους και να έχουν ίση πρόσβαση σε τραπεζικά δάνεια, υποθήκες και άλλες μορφές οικονομικής πίστωσης και διασφαλίζουν ότι άτομα με αναπηρίες δεν στερούνται αυθαίρετα της περιουσίας τους.

Άρθρο 13

Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

1. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα άτομα με αναπηρίες σε ίση βάση με άλλους, περιλαμβανομένων μέσω της παροχής διαδικαστικών και καταλλήλων με την ηλικία τους διευκολύνσεων, για να διευκολύνουν τον αποτελεσματικό τους ρόλο ως άμεσα και έμμεσα συμμετεχόντων, περιλαμβανομένων ως μαρτύρων, σε όλες τις νομικές διαδικασίες, περιλαμβανομένων των ανακριτικών και άλλων προκαταρκτικών σταδίων.
2. Με σκοπό να βοηθηθούν για να διασφαλίζουν αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα άτομα με αναπηρίες, Κράτη Μέρη προάγουν κατάλληλη κατάρτιση για εκείνους που εργάζονται στον τομέα απονομής δικαιοσύνης, περιλαμβανομένων της αστυνομίας και του προσωπικού των φυλακών.

Άρθρο 14

Ελευθερία και ασφάλεια του ατόμου

1. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες σε ίση βάση με άλλους:

- (α) Απολαμβάνουν το δικαίωμα ελευθερίας και ασφάλειας του ατόμου·
- (β) Δεν στερούνται της ελευθερίας τους παράνομα ή αυθαίρετα και ότι οποιαδήποτε στέρηση της ελευθερίας είναι σύμφωνη με το νόμο και ότι η ύπαρξη αναπηρίας σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογεί στέρηση της ελευθερίας.

2. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι εάν άτομα με αναπηρίες στερούνται της ελευθερίας τους μέσω οποιασδήποτε διαδικασίας, έχουν δικαίωμα, σε ίση βάση με άλλους, στις εγγυήσεις σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τυγχάνουν μεταχείρισης σύμφωνα με τους σκοπούς και αρχές της παρούσας Σύμβασης, περιλαμβανόμενης της παροχής εύλογης προσαρμογής.

Άρθρο 15

Ελευθερία από βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία

1. Κανένας δεν υπόκειται σε βασανιστήρια ή σε σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. Ιδιαίτερα, κανένας δεν υπόκειται χωρίς την ελεύθερη συγκατάθεσή του σε ιατρικά ή επιστημονικά πειράματα.
2. Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα αποτελεσματικά νομοθετικά, διοικητικά, δικαστικά ή άλλα μέτρα για να αποτρέπουν τα άτομα με αναπηρίες, σε ίση βάση με άλλους, να υποστούν βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.

Άρθρο 16

Ελευθερία από εκμετάλλευση, βία και κακοποίηση

1. Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά και άλλα μέτρα για να προστατεύσουν τα άτομα με αναπηρίες τόσο εντός όσο και εκτός της κατοικίας, από όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης, περιλαμβανόμενων των πτυχών που βασίζονται στο φύλο τους.

2. Κράτη Μέρη λαμβάνουν επίσης όλα τα κατάλληλα μέτρα για να αποτρέψουν όλες τις μορφές εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης, διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, κατάλληλες μορφές βοήθειας και υποστήριξης που βασίζονται στο φύλο και την ηλικία, για άτομα με αναπηρίες και τις οικογένειές τους και αυτούς που τους φροντίζουν, περιλαμβανομένων μέσω της παροχής πληροφοριών και εκπαίδευσης σχετικά με την αποφυγή, αναγνώριση και αναφορά περιπτώσεων εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι οι υπηρεσίες που παρέχουν αυτή την προστασία βασίζονται στην ηλικία, φύλο και είδος αναπηρίας.
3. Με σκοπό να αποτρέψουν την ύπαρξη όλων των μορφών εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης, Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι όλες οι εγκαταστάσεις και προγράμματα που σχεδιάστηκαν για να εξυπηρετούν άτομα με αναπηρίες, παρακολουθούνται αποτελεσματικά από ανεξάρτητες αρχές.
4. Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να προάγουν τη σωματική, νοητική και ψυχολογική ανάνηψη, αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη των ατόμων με αναπηρίες τα οποία έχουν καταστεί θύματα οποιασδήποτε μορφής εκμετάλλευσης, βίας ή κακοποίησης, περιλαμβανομένων μέσω της παροχής προστατευτικών υπηρεσιών. Τέτοια ανάνηψη και αποκατάσταση λαμβάνει χώρα σε περιβάλλον που ενισχύει την υγεία, ευημερία, αυτοσεβασμό, αξιοπρέπεια, και αυτονομία του ατόμου και λαμβάνει υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες που βασίζονται στο φύλο και ηλικία.
5. Κράτη Μέρη θέτουν σε ισχύ αποτελεσματική νομοθεσία και πολιτικές, περιλαμβανομένων νομοθεσίας και πολιτικών που επικεντρώνονται στις γυναίκες και παιδιά, για να διασφαλίσουν ότι περιστατικά εκμετάλλευσης, βίας και κακοποίησης εναντίον ατόμων με αναπηρίες εντοπίζονται, διερευνώνται και όπου είναι κατάλληλο, διώκονται.

Άρθρο 17

Προστασία της ακεραιότητας του ατόμου

Κάθε άτομο με αναπηρίες έχει δικαίωμα σεβασμού της σωματικής και πνευματικής του ακεραιότητας σε ίση βάση με άλλους.

Άρθρο 18**Ελευθερία διακίνησης και ιθαγένειας**

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες σε ελευθερία διακίνησης, σε ελευθερία επιλογής της διαμονής τους και σε ιθαγένεια, σε ίση βάση με άλλους, περιλαμβανομένης της διασφάλισης ότι τα άτομα με αναπηρίες:
  - (α) Έχουν το δικαίωμα να αποκτήσουν και αλλάξουν ιθαγένεια και δεν στερούνται της ιθαγένειας τους αυθαίρετα ή με βάση την αναπηρία·
  - (β) Δεν στερούνται με βάση την αναπηρία, της δυνατότητας τους να λαμβάνουν, κατέχουν και κάνουν χρήση εγγράφων της ιθαγένειας τους ή άλλων εγγράφων της ταυτότητας τους, ή να κάνουν χρήση σχετικών διαδικασιών, τέτοιων όπως διαδικασιών μετανάστευσης, οι οποίες δυνατόν να χρειάζονται για να διευκολύνουν άσκηση του δικαιώματος για ελευθερία διακίνησης·
  - (γ) Είναι ελεύθερα να εγκαταλείψουν οποιαδήποτε χώρα, περιλαμβανομένης της δικής τους·
  - (δ) Δεν στερούνται αυθαίρετα ή με βάση την αναπηρία, του δικαιώματος να εισέλθουν στη χώρα τους.
2. Τα παιδιά με αναπηρίες καταχωρούνται αμέσως μετά την γέννηση και έχουν το δικαίωμα από τη γέννηση σε όνομα, το δικαίωμα να αποκτήσουν ιθαγένεια και, κατά το μέτρο του δυνατού, το δικαίωμα να γνωρίζουν και να φροντίζονται από τους γονείς τους.

Άρθρο 19**Ανεξάρτητη διαβίωση και ενσωμάτωση στην κοινότητα**

Κράτη Μέρη στην παρούσα Σύμβαση αναγνωρίζουν το ίσο δικαίωμα όλων των ατόμων με αναπηρίες να ζουν στην κοινότητα με επιλογές ίσες με άλλους, και λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν πλήρη απόλαυση από άτομα με αναπηρίες του δικαιώματος αυτού και την πλήρη ενσωμάτωση και συμμετοχή τους στην κοινότητα, περιλαμβανομένων, διασφαλίζοντας ότι:

- (α) Τα άτομα με αναπηρίες έχουν την ευκαιρία να επιλέγουν τον τόπο διαμονής τους και το που και με ποιον ζουν σε ίση βάση με άλλους και δεν υποχρεώνονται να ζουν σε συγκεκριμένες διευθετήσεις διαβίωσης·
- (β) Τα άτομα με αναπηρίες έχουν πρόσβαση σε σειρά οικιακών και άλλων κοινοτικών υπηρεσιών υποστήριξης, περιλαμβανομένης προσωπικής βοήθειας που είναι αναγκαία για υποστήριξη της διαβίωσης και ενσωμάτωσης στην κοινότητα, και για αποτροπή απομόνωσης ή διαχωρισμού από την κοινότητα·
- (γ) Κοινοτικές υπηρεσίες και εγκαταστάσεις για τον ευρύτερο πληθυσμό είναι διαθέσιμες σε ίση βάση στα άτομα με αναπηρίες και ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.

Άρθρο 20

Κινητικότητα του ατόμου

Κράτη Μέρη λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίζουν την κινητικότητα με την μεγαλύτερη δυνατή ανεξαρτησία για τα άτομα με αναπηρίες περιλαμβανομένων με:

- (α) Διευκόλυνση της κινητικότητας των ατόμων με αναπηρίες κατά τον τρόπο και κατά το χρόνο της επιλογής τους και με προσιτό κόστος·
- (β) Διευκόλυνση πρόσβασης των ατόμων με αναπηρίες σε ποιοτικά βοηθήματα κινητικότητας, συσκευές, υποβοηθητικές τεχνολογίες και μορφές ζωντανής βοήθειας και μεσάζοντες, περιλαμβανομένης της διαθεσιμότητας τους με προσιτό κόστος·
- (γ) Παροχή κατάρτισης για δεξιότητες κινητικότητας στα άτομα με αναπηρίες και σε εξειδικευμένο προσωπικό που εργάζεται με τα άτομα αυτά·
- (δ) Ενθάρρυνση φορέων που παράγουν βοηθήματα κινητικότητας, συσκευές και υποβοηθητικές τεχνολογίες να λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές της κινητικότητας των ατόμων με αναπηρίες.

Άρθρο 21

Ελευθερία έκφρασης και άποψης και πρόσβαση στις πληροφορίες

Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες μπορούν να ασκούν το δικαίωμα της ελευθερίας έκφρασης και άποψης, περιλαμβανομένης της ελευθερίας για αναζήτηση, λήψη και μετάδοση πληροφοριών και ιδεών σε ίση βάση με άλλους και μέσω όλων των μορφών επικοινωνίας της επιλογής τους όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της παρούσας Σύμβασης περιλαμβανομένων με:

- (α) Παροχή πληροφοριών που προορίζονται για το ευρύτερο κοινό στα άτομα με αναπηρίες σε προσβάσιμες μορφές και τεχνολογίες κατάλληλες στα διαφορετικά είδη αναπηρίας έγκαιρα και χωρίς επιπρόσθετο κόστος·
- (β) Αποδοχή και διευκόλυνση της χρήσης νοηματικών γλωσσών, γραφής Μπράιγ, ενισχυτικής και εναλλακτικής επικοινωνίας, και όλων των άλλων προσβάσιμων μέσων, τρόπων και μορφών επικοινωνίας της επιλογής των ατόμων με αναπηρίες σε επίσημες επικοινωνίες·
- (γ) Προτροπή προς ιδιωτικούς φορείς που παρέχουν υπηρεσίες στο ευρύτερο κοινό, περιλαμβανομένων μέσω του Διαδικτύου, να παρέχουν πληροφορίες και υπηρεσίες σε προσβάσιμες και χρησιμοποιήσιμες μορφές για τα άτομα με αναπηρίες·
- (δ) Ενθάρρυνση των μέσων μαζικής επικοινωνίας, περιλαμβανομένων αυτών που παρέχουν πληροφορίες μέσω του Διαδικτύου, να καθιστούν τις υπηρεσίες τους προσβάσιμες σε άτομα με αναπηρίες·
- (ε) Αναγνώριση και προώθηση της χρήσης νοηματικών γλωσσών.

Άρθρο 22

Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής

1. Κανένα άτομο με αναπηρίες ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής ή συνθηκών διαβίωσης, δεν υπόκειται σε αυθαίρετες ή παράνομες παρεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή, οικογένεια, κατοικία ή αλληλογραφία του ή σε άλλες μορφές

επικοινωνίας, ή σε παράνομες επιθέσεις στην τιμή και υπόληψή του. Τα άτομα με αναπηρίες έχουν το δικαίωμα στην προστασία του νόμου εναντίον τέτοιων παρεμβάσεων ή επιθέσεων.

2. Κράτη Μέρη προστατεύουν το απόρρητο προσωπικών πληροφοριών, πληροφοριών υγείας και αποκατάστασης των ατόμων με αναπηρίες σε ίση βάση με άλλους.

Άρθρο 23

Σεβασμός για την κατοικία και την οικογένεια

1. Κράτη Μέρη λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τη διάκριση εναντίον ατόμων με αναπηρίες σε όλα τα θέματα που αφορούν γάμο, οικογένεια, ιδιότητα γονέα και σχέσεις, σε ίση βάση με άλλους, έτσι ώστε να διασφαλίζουν ότι:
  - (α) Παρέχεται το δικαίωμα όλων των ατόμων με αναπηρίες που βρίσκονται σε ηλικία γάμου να παντρευτούν και να δημιουργήσουν οικογένεια με βάση την ελεύθερη και πλήρη συγκατάθεση των υποψήφιων συζύγων·
  - (β) Αναγνωρίζονται τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα για τον αριθμό των παιδιών τους και τον χρόνο που θα τα αποκτήσουν και να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες κατάλληλες για την ηλικία τους, σε εκπαίδευση για αναπαραγωγή και οικογενειακό προγραμματισμό, και ότι παρέχονται τα μέσα που είναι αναγκαία για να τα καταστήσουν ικανά να ασκήσουν τα δικαιώματα αυτά·
  - (γ) Τα άτομα με αναπηρίες περιλαμβανομένων των παιδιών, διατηρούν τη γονιμότητά τους σε ίση βάση με άλλους.
2. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των ατόμων με αναπηρίες όσον αφορά την κηδεμονία, επιτροπεία, καταπίστευμα, υιοθεσία παιδιών ή παρόμοιες έννοιες, όπου αυτές οι έννοιες υφίστανται στην εθνική νομοθεσία· σε όλες τις περιπτώσεις θα υπερισχύει το συμφέρον του παιδιού.

Κράτη Μέρη παρέχουν κατάλληλη βοήθεια στα άτομα με αναπηρίες κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεών τους για ανατροφή των παιδιών.

3. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα παιδιά με αναπηρίες έχουν ίσα δικαιώματα όσον αφορά την οικογενειακή ζωή. Με σκοπό την πραγμάτωση των δικαιωμάτων αυτών και την παρεμπόδιση απόκρυψης, εγκατάλειψης, αμέλειας και διαχωρισμού των παιδιών με αναπηρίες, Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν να παρέχουν έγκαιρες και πλήρεις πληροφορίες, υπηρεσίες και υποστήριξη στα παιδιά με αναπηρίες και στις οικογένειές τους.
4. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι παιδί δεν αποχωρίζεται από τους γονείς του εναντίον της θέλησής τους, εκτός όταν αρμόδιες αρχές που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο καθορίσουν, σύμφωνα με εφαρμοστέο δίκαιο και διαδικασίες, ότι τέτοιος αποχωρισμός είναι αναγκαίος για το καλώς νοούμενο συμφέρον του παιδιού. Σε καμία περίπτωση παιδί δεν αποχωρίζεται από τους γονείς του με βάση την αναπηρία είτε του παιδιού είτε ενός ή και των δύο γονέων.
5. Κράτη Μέρη, όπου η στενότερη οικογένεια αδυνατεί να φροντίσει παιδί με αναπηρίες, καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να παρέχουν εναλλακτική φροντίδα εντός της ευρύτερης οικογένειας και αν αυτό αποτύχει, σε οικογένεια εντός της κοινότητας.

Άρθρο 24

Εκπαίδευση

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες στην εκπαίδευση. Με σκοπό την πραγμάτωση του δικαιώματος αυτού χωρίς διάκριση και στη βάση των ίσων ευκαιριών, Κράτη Μέρη διασφαλίζουν σύστημα ενιαίας εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και δια βίου μάθηση που να απευθύνεται:
  - (α) Στην πλήρη ανάπτυξη των ανθρωπίνων δυνατοτήτων και αίσθησης αξιοπρέπειας και αξίας του εαυτού, και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θεμελιωδών ελευθεριών και ανθρωπίνης διαφορετικότητας.

- (β) Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας, ταλέντων και δημιουργικότητας των ατόμων με αναπηρίες, όπως επίσης και των πνευματικών και σωματικών τους ικανοτήτων, στο μέγιστο δυνατόν·
- (γ) Να καταστήσουν ικανό για τα άτομα με αναπηρίες να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε μια ελεύθερη κοινωνία.

2. Κατά την πραγμάτωση του δικαιώματος αυτού, Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι:

- (α) Τα άτομα με αναπηρίες δεν αποκλείονται από το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα με βάση την αναπηρία, και ότι τα παιδιά με αναπηρίες δεν αποκλείονται από δωρεάν και υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή από δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με βάση την αναπηρία·
- (β) Τα άτομα με αναπηρίες μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ενιαία, ποιοτική και δωρεάν πρωτοβάθμια εκπαίδευση και δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε ίση βάση με άλλους στις κοινότητες στις οποίες ζουν·
- (γ) Παρέχεται εύλογη προσαρμογή για τις απαιτήσεις του ατόμου·
- (δ) Τα άτομα με αναπηρίες λαμβάνουν την απαιτούμενη υποστήριξη, εντός του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος, για να διευκολύνουν την αποτελεσματική τους εκπαίδευση·
- (ε) Αποτελεσματικά μέτρα εξατομικευμένης υποστήριξης, παρέχονται σε περιβάλλοντα που μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη, που είναι σύμφωνα με τον στόχο της πλήρους ενσωμάτωσης.

3. Κράτη Μέρη καθιστούν ικανά τα άτομα με αναπηρίες να μαθαίνουν δεξιότητες ζωής και κοινωνικής ανάπτυξης, για να διευκολύνουν την πλήρη και ίση συμμετοχή τους στην εκπαίδευση και ως μέλη της κοινότητας. Προς το σκοπό αυτό, Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένων:

- (α) Διευκόλυνσης της εκμάθησης γραφής Μπράιγ, εναλλακτικής γραφής, ενισχυτικών και εναλλακτικών τρόπων, μέσων και δεξιοτήτων επικοινωνίας και ικανοτήτων προσανατολισμού και κινητικότητας, και διευκόλυνσης της αλληλουποστήριξης και καθοδήγησης·
  - (β) Διευκόλυνσης της εκμάθησης νοηματικής γλώσσας και της προαγωγής της γλωσσικής ταυτότητας των κωφών·
  - (γ) Διασφάλισης ότι η εκπαίδευση ατόμων, και ιδιαίτερα παιδιών που είναι τυφλά, κωφά ή τυφλοκωφά, πραγματοποιείται στις πλέον κατάλληλες γλώσσες και τρόπους και μέσα επικοινωνίας για το άτομο, και σε περιβάλλοντα τα οποία μεγιστοποιούν την ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη.
4. Με σκοπό να διασφαλίσουν την πραγμάτωση του δικαιώματος αυτού, Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για απασχόληση εκπαιδευτικών, περιλαμβανόμενων εκπαιδευτικών με αναπηρίες, οι οποίοι είναι προσοντούχοι στην νοηματική γλώσσα και/ ή γραφή Μπράιγ, και για την κατάρτιση επαγγελματιών και προσωπικού που απασχολούνται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Τέτοια κατάρτιση περιλαμβάνει ευαισθητοποίηση για την αναπηρία και τη χρήση κατάλληλων ενισχυτικών και εναλλακτικών τρόπων, μέσων και μορφών επικοινωνίας, εκπαιδευτικών τεχνικών και υλικών για υποστήριξη των ατόμων με αναπηρίες.
5. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση στην γενική τριτοβάθμια εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, εκπαίδευση για ενήλικους και δια βίου μάθηση χωρίς διάκριση και σε ίση βάση με άλλους. Προς το σκοπό αυτό, Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι πορέχεται εύλογη προσαρμογή στα άτομα με αναπηρίες.

Άρθρο 25

Υγεία

Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν το δικαίωμα της απόλαυσης στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο της υγείας, χωρίς διάκριση με βάση την αναπηρία. Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να

διασφολίζουν πρόσβαση στα άτομα με αναπηρίες σε υπηρεσίες υγείας που είναι ευαίσθητες στο φύλο, περιλαμβανομένης της σχετιζόμενης με την υγεία αποκατάστασης. Ιδιαίτερα, Κράτη Μέρη:

- (α) Παρέχουν στα άτομα με αναπηρίες το ίδιο εύρος, ποιότητα και επίπεδο δωρεάν ή οικονομικά προσσιτής φροντίδας υγείας και προγραμμάτων όπως παρέχονται σε άλλα άτομα, περιλαμβανομένων των τομέων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και προγραμμάτων δημόσιας υγείας που βασίζονται στον πληθυσμό·
- (β) Παρέχουν εκείνες τις υπηρεσίες υγείας που είναι αναγκαίες για τα άτομα με αναπηρίες συγκεκριμένα εξαιτίας της αναπηρίας τους, περιλαμβανομένων της έγκαιρης διάγνωσης και παρέμβασης, όπως αρμόζει, και υπηρεσιών που σχεδιάστηκαν για να ελαχιστοποιούν και να αποτρέπουν περαιτέρω αναπηρίες, περιλαμβανομένων μεταξύ παιδιών και ηλικιωμένων ατόμων·
- (γ) Παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες υγείας όσο εγγύτερα γίνεται στις κοινότητες των ανθρώπων, περιλαμβανόμενων των αγροτικών περιοχών·
- (δ) Απαιτούν από τους επαγγελματίες στον τομέα της υγείας να παρέχουν φροντίδα της ίδιας ποιότητας στα άτομα με αναπηρίες όπως στους άλλους, περιλαμβανομένων με βάση ελεύθερη και ενήμερη συγκατάθεση με, μεταξύ άλλων, ευαισθητοποίηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αξιοπρέπεια, αυτονομία και ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες μέσω κατάρτισης και της δημοσίευσης κανόνων δεοντολογίας για δημόσια και ιδιωτική φροντίδα υγείας·
- (ε) Απαγορεύουν τη διάκριση εναντίον ατόμων με αναπηρίες στην παροχή ασφάλειας υγείας και ασφάλειας ζωής όπου τέτοια ασφάλεια επιτρέπεται από εθνικό δίκαιο ή οποία παρέχεται κατά δίκαιο και εύλογο τρόπο·
- (στ) Αποτρέπουν την μεροληπτική άρνηση φροντίδας υγείας ή υπηρεσιών υγείας ή τροφής και υγρών με βάση την αναπηρία.

Άρθρο 26

Ένταξη και αποκατάσταση

1. Κράτη Μέρη λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένης μέσω αλληλουποστήριξης , για να καταστήσουν ικανά τα άτομα με αναπηρίες να επιτύχουν και διατηρήσουν μέγιστη ανεξαρτησία, πλήρη σωματική, πνευματική, κοινωνική και επαγγελματική ικανότητα και πλήρη ενσωμάτωση και συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της ζωής. Προς το σκοπό αυτό, Κράτη Μέρη οργανώνουν, ενισχύουν και επεκτείνουν πλήρεις υπηρεσίες και προγράμματα ένταξης και αποκατάστασης, ιδιαίτερα στους τομείς της υγείας, απασχόλησης, εκπαίδευσης και κοινωνικών υπηρεσιών, κατά τέτοιο τρόπο που οι υπηρεσίες αυτές και προγράμματα:
  - (α) Αρχίζουν στο ενωρίτερα δυνατό στάδιο και βασίζονται στην πολυθεματική αξιολόγηση των ατομικών αναγκών και δυνατοτήτων·
  - (β) Υποστηρίζουν συμμετοχή και ενσωμάτωση στην κοινότητα και σε όλες τις πτυχές της κοινωνίας, είναι εθελοντικά και είναι διαθέσιμα στα άτομα με αναπηρίες όσο εγγύτερα γίνεται στις κοινότητες τους, περιλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών.
2. Κράτη Μέρη προάγουν την ανάπτυξη αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης για επαγγελματίες και προσωπικό που εργάζεται σε υπηρεσίες ένταξης και αποκατάστασης.
3. Κράτη Μέρη προάγουν τη διαθεσιμότητα, γνώση και χρήση υποβοηθητικών συσκευών και τεχνολογιών σχεδιασμένων για τα άτομα με αναπηρίες, όπως αυτά σχετίζονται με την ένταξη και αποκατάσταση.

Άρθρο 27

Εργασία και απασχόληση

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να εργάζονται σε ίση βάση με άλλους· αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα να έχουν την ευκαιρία να κερδίζουν τα προς το ζην με εργασία που ελεύθερα επιλέγουν ή αποδέχονται στην αγορά εργασίας και σε περιβάλλον εργασίας που είναι ανοιχτό, που ενσωματώνει, και είναι προσβάσιμο στα άτομα με

αναπηρίες. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν και προάγουν την πραγμάτωση του δικαιώματος για εργασία περιλαμβανομένων εκείνων που αποκτούν αναπηρία κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους, λαμβάνοντας κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένων μέσω νομοθεσίας για, μεταξύ άλλων, να:

- (α) Απαγορεύουν τη διάκριση με βάση την αναπηρία αναφορικά με όλα τα θέματα που αφορούν όλες τις μορφές απασχόλησης, περιλαμβανομένων των συνθηκών στρατολόγησης, πρόσληψης και απασχόλησης, συνέχισης της απασχόλησης, επαγγελματικής προόδου και ασφαλών και υγιεινών συνθηκών εργασίας·
- (β) Προστατεύουν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες σε ίση βάση με άλλους, για δίκαιες και ευνοϊκές συνθήκες εργασίας, περιλαμβανομένων ίσων ευκαιριών και ίσης αμοιβής για εργασία ίσης αξίας, ασφαλών και υγιεινών συνθηκών εργασίας, περιλαμβανομένης προστασίας από παρενόχληση και της αποκατάστασης παραπόνων·
- (γ) Διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν τη δυνατότητα να ασκούν τα εργατικά και συνδικαλιστικά τους δικαιώματα σε ίση βάση με άλλους·
- (δ) Καθιστούν ικανά τα άτομα με αναπηρίες να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση σε γενικά τεχνικά προγράμματα και προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού, υπηρεσίες τοποθέτησης και επαγγελματικής και διαρκούς κατάρτισης·
- (ε) Προάγουν ευκαιρίες απασχόλησης και επαγγελματικής προόδου για τα άτομα με αναπηρίες στην αγορά εργασίας, όπως επίσης και βοήθεια στην εύρεση, απόκτηση, διατήρηση και επιστροφή στην απασχόληση·
- (στ) Προάγουν ευκαιρίες για αυτοεργοδότηση, επιχειρηματικότητα, την ανάπτυξη συνεταιρισμών και δημιουργία επιχειρήσεων·
- (ζ) Απασχολούν άτομα με αναπηρίες στον δημόσιο τομέα·

- (η) Προάγουν την απασχόληση των ατόμων με αναπηρίες στον ιδιωτικό τομέα μέσω κατάλληλων πολιτικών και μέτρων, τα οποία δυνατόν να περιλαμβάνουν προγράμματα θετικής δράσης, κίνητρα και άλλο μέτρα·
  - (θ) Διασφαλίζουν ότι παρέχεται εύλογη προσαρμογή στα άτομα με αναπηρίες στον χώρο εργασίας·
  - (ι) Προάγουν την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας από τα άτομα με αναπηρίες στην ανοιχτή αγορά εργασίας·
  - (κ) Προάγουν προγράμματα για επαγγελματική αποκατάσταση, διατήρηση επαγγέλματος και επιστροφή στην εργασία για τα άτομα με αναπηρίες·
2. Κράτη Μέρη διασφαλίζουν ότι άτομα με αναπηρίες δεν υπόκεινται σε σκλαβιά ή σε δουλεία, και προστατεύονται, σε ίση βάση με άλλους, από καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.

Άρθρο 28

Επαρκές βιοτικό επίπεδο και κοινωνική προστασία

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες για επαρκές βιοτικό επίπεδο για αυτά και τις οικογένειές τους, περιλαμβανομένων επαρκούς σίτισης, ένδυσης και κατοικίας, και για διαρκή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους και λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν και προάγουν την πραγμάτωση του δικαιώματος αυτού χωρίς διάκριση με βάση την αναπηρία.
2. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες για κοινωνική προστασία και για απόλαυση του δικαιώματος αυτού χωρίς διάκριση με βάση την αναπηρία, και λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν και προάγουν την πραγμάτωση του δικαιώματος αυτού, περιλαμβανομένων μέτρων:
  - (α) Για διασφάλιση ίσης πρόσβασης από τα άτομα με αναπηρίες σε υπηρεσίες καθαρού νερού και για διασφάλιση πρόσβασης σε

κατάλληλες και προσιτές υπηρεσίες, συσκευές και άλλη βοήθεια για ανάγκες που σχετίζονται με την αναπηρία·

- (β) Για διασφάλιση πρόσβασης από τα άτομα με αναπηρίες, ιδιαίτερα γυναικών και κοριτσιών με αναπηρίες και ηλικιωμένων ατόμων με αναπηρίες, σε προγράμματα κοινωνικής προστασίας και προγράμματα μείωσης της φτώχειας·
- (γ) Για διασφάλιση πρόσβασης από τα άτομα με αναπηρίες και τις οικογένειές τους που ζουν σε συνθήκες φτώχειας σε βοήθεια από το Κράτος για τα έξοδα που σχετίζονται με την αναπηρία, περιλαμβανομένων επαρκούς κατάρτισης, καθοδήγησης, οικονομικής βοήθειας και παροχής φροντίδας·
- (δ) Για διασφάλιση πρόσβασης από τα άτομα με αναπηρίες σε δημόσια προγράμματα δημόσιας στέγασης·
- (ε) Για διασφάλιση ίσης πρόσβασης από τα άτομα με αναπηρίες σε συνταξιοδοτικά ωφελήματα και προγράμματα.

Άρθρο 29

Συμμετοχή στην πολιτική και δημόσια ζωή

Κράτη Μέρη εγγυώνται στα άτομα με αναπηρίες πολιτικά δικαιώματα και την ευκαιρία να τα απολαμβάνουν σε ίση βάση με άλλους και αναλαμβάνουν να:

- (α) Διασφαλίζουν ότι άτομα με αναπηρίες μπορούν αποτελεσματικά και πλήρως να συμμετέχουν στην πολιτική και δημόσια ζωή σε ίση βάση με άλλους, άμεσα ή μέσω ελεύθερα επιλεγμένων αντιπροσώπων, περιλαμβανομένων του δικαιώματος και της ευκαιρίας για άτομα με αναπηρίες να εκλέγουν και να εκλέγονται μεταξύ άλλων με:
  - (i) Διασφάλιση ότι οι εκλογικές διαδικασίες, εγκαταστάσεις και υλικά είναι κατάλληλα, προσβάσιμα, και εύκολα στην κατανόηση και χρήση·

- (ii) Προστασία του δικαιώματος των ατόμων με αναπηρίες να ψηφίζουν με μυστική ψηφοφορία σε εκλογές και δημόσια δημοψηφίσματα χωρίς εκφοβισμό, και να θέτουν υποψηφιότητα σε εκλογές, να κατέχουν αποτελεσματικά το αξίωμα και να ασκούν όλες τις δημόσιες λειτουργίες σε όλα τα επίπεδα της διακυβέρνησης, διευκολύνοντας τη χρήση υποβοηθητικών τεχνολογιών και νέων τεχνολογιών όπου είναι κατάλληλο·
  - (iii) Εγγύηση της ελεύθερης έκφρασης της βούλησης των ατόμων με αναπηρίες ως ψηφοφόρων και, προς το σκοπό αυτό, όπου είναι αναγκαίο, με αίτημα τους, να επιτρέπεται βοήθεια κατά τη ψηφοφορία από άτομο της επιλογής τους.
- (β) Προάγουν ενεργά ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο τα άτομα με αναπηρίες μπορούν αποτελεσματικά και πλήρως να συμμετέχουν στα δημόσια πράγματα, χωρίς διάκριση και σε ίση βάση με άλλους, και ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους στα κοινά περιλαμβανομένων:
- (i) Συμμετοχής σε μη - κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις που ασχολούνται με τη δημόσια και πολιτική ζωή της χώρας και στις δραστηριότητες και λειτουργία των πολιτικών κομμάτων·
  - (ii) Δημιουργίας και συμμετοχής σε οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες για να αντιπροσωπεύουν τα άτομα με αναπηρίες σε διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Άρθρο 30

Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, ψυχαγωγία, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητισμό

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να λαμβάνουν μέρος σε ίση βάση με άλλους στην πολιτιστική ζωή, και λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες:
  - (α) Απολαμβάνουν πρόσβασης σε πολιτιστικά υλικά σε προσβάσιμες μορφές·

- (β) Απολαμβάνουν πρόσβασης σε τηλεοπτικά προγράμματα, ταινίες, θέατρο και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες, σε προσβάσιμες μορφές·
  - (γ) Απολαμβάνουν πρόσβασης σε τόπους για πολιτιστικές παραστάσεις ή υπηρεσίες, τέτοιους όπως θέατρα, μουσεία, κινηματογράφους, βιβλιοθήκες και τουριστικές υπηρεσίες, και, κατά το μέτρο του δυνατού, απολαμβάνουν πρόσβασης σε μνημεία και τοποθεσίες εθνικής πολιτιστικής σημασίας.
2. Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να καταστήσουν ικανά τα άτομα με αναπηρίες να έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν και χρησιμοποιήσουν τις δημιουργικές, καλλιτεχνικές και πνευματικές τους δυνατότητες, όχι μόνο προς το δικά τους όφελος αλλά επίσης και για τον εμπλουτισμό της κοινωνίας.
  3. Κράτη Μέρη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, για να διασφαλίζουν ότι νόμοι που προστατεύουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, δεν συνιστούν παράλογο εμπόδιο ή εμπόδιο που προκαλεί διάκριση στην πρόσβαση από τα άτομα με αναπηρίες σε πολιτιστικά υλικά.
  4. Τα άτομα με αναπηρίες δικαιούνται, σε ίση βάση με άλλους, σε αναγνώριση και υποστήριξη της ιδιαίτερης πολιτιστικής και γλωσσικής τους ταυτότητας, περιλαμβανομένων νοηματικών γλωσσών και κουλτούρας των κωφών.
  5. Με σκοπό να καταστήσουν ικανά τα άτομα με αναπηρίες να συμμετέχουν σε ίση βάση με άλλους σε ψυχαγωγικές, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητικές δραστηριότητες, Κράτη Μέρη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για:
    - (α) Να ενθαρρύνουν και προάγουν τη συμμετοχή, στη μέγιστη δυνατή έκταση, των ατόμων με αναπηρίες σε γενικές αθλητικές δραστηριότητες σε όλα τα επίπεδα·
    - (β) Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν την ευκαιρία να οργανώνουν, αναπτύσσουν και συμμετέχουν σε ειδικές για την αναπηρία τους αθλητικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και προς

το σκοπό αυτό, να ενθαρρύνουν την παροχή, σε ίση βάση με άλλους, κατάλληλης διδασκαλίας, κατάρτισης και πόρων·

- (γ) Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν πρόσβαση σε αθλητικές, ψυχαγωγικές και τουριστικές εγκαταστάσεις·
- (δ) Να διασφαλίζουν ότι τα παιδιά με αναπηρίες έχουν ίση πρόσβαση με άλλα παιδιά σε συμμετοχή στο παιχνίδι, ψυχαγωγία και δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αθλητικές δραστηριότητες, περιλαμβανομένων εκείνων των δραστηριοτήτων εντός του σχολικού συστήματος·
- (ε) Να διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες όσων εμπλέκονται στην οργάνωση ψυχαγωγικών, τουριστικών, δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου και αθλητικών δραστηριοτήτων.

Άρθρο 31

Στατιστικές και συλλογή δεδομένων

1. Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν τη συλλογή κατάλληλων πληροφοριών, περιλαμβανομένων στατιστικών και ερευνητικών δεδομένων, που θα τα καταστήσουν ικανά να διαμορφώνουν και εφαρμόζουν πολιτικές για την πραγμάτωση της παρούσας Σύμβασης. Η διαδικασία συλλογής και διατήρησης των πληροφοριών αυτών:
  - (α) Συνάδει με νομικά θεμελιωμένες εγγυήσεις περιλαμβανομένης νομοθεσίας για προστασία δεδομένων, για να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα και ο σεβασμός για την ιδιωτική ζωή των ατόμων με αναπηρίες·
  - (β) Συνάδει με διεθνώς αποδεκτούς κανόνες για προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών και με αρχές δεοντολογίας κατά τη συλλογή και χρήση στατιστικών.
2. Οι πληροφορίες που συλλέγονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο αναλύονται, όπως αρμόζει, και χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν στην αξιολόγηση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των Κρατών Μερών κάτω από την

παρούσα Σύμβαση και για αναγνώριση και για εντοπισμό των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους.

3. Κράτη Μέρη αναλαμβάνουν ευθύνη για την διάδοση των στατιστικών αυτών και διασφαλίζουν την πρόσβαση τους στα άτομα με αναπηρίες και σε άλλους.

Άρθρο 32

Διεθνής συνεργασία

1. Κράτη Μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας και της προώθησής της προς υποστήριξη των εθνικών προσπαθειών για την πραγμάτωση του σκοπού και στόχων της παρούσας Σύμβασης και θα λάβουν κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα προς το σκοπό αυτό, μεταξύ Κρατών και, ως όπως αρμόζει, σε συνεργασία με σχετικούς διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς και την κοινωνία πολιτών και ιδιαίτερα τις οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες. Τέτοια μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- (α) Διασφάλιση ότι η διεθνής συνεργασία, περιλαμβανομένων διεθνών αναπτυξιακών προγραμμάτων, είναι ενιαία και είναι προσβάσιμη στα άτομα με αναπηρίες·
- (β) Διευκόλυνση και υποστήριξη της ανάπτυξης ικανότητας, περιλαμβανομένων μέσω της ανταλλαγής και παροχής πληροφοριών, εμπειριών, προγραμμάτων κατάρτισης και καλών πρακτικών·
- (γ) Διευκόλυνση συνεργασίας στην έρευνα και πρόσβαση σε επιστημονική και τεχνική γνώση·
- (δ) Παροχή, όπως αρμόζει, τεχνικής και οικονομικής βοήθειας, περιλαμβανομένων, της διευκόλυνσης πρόσβασης σε και παροχής προσβάσιμων και υποβοηθητικών τεχνολογιών και μέσω της μεταφοράς τεχνολογιών.

2. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν επηρεάζουν τις υποχρεώσεις κάθε Κράτους Μέρους να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του κάτω από την παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 33

Εθνική εφαρμογή και παρακολούθηση

1. Κράτη Μέρη σύμφωνα με το σύστημα οργάνωσής τους, ορίζουν ένα ή περισσότερα κεντρικά σημεία εντός της κυβέρνησης για θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης και λαμβάνουν δεόντως υπόψη τη δημιουργία ή καθορισμό ενός συντονιστικού μηχανισμού εντός της κυβέρνησης για να διευκολύνει σχετική δράση σε διαφορετικούς τομείς και σε διαφορετικά επίπεδα.
2. Κράτη Μέρη σύμφωνα με τα νομικά και διοικητικά τους συστήματα, διατηρούν, ενισχύουν, ορίζουν ή συστήνουν εντός του Κράτους Μέρους ένα πλαίσιο, που περιλαμβάνει έναν ή περισσότερους ανεξάρτητους μηχανισμούς, όπως αρμόζει, για προαγωγή, προστασία και παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης. Κατά τον καθορισμό ή σύσταση τέτοιου μηχανισμού, Κράτη Μέρη λαμβάνουν υπόψη τις αρχές που σχετίζονται με το καθεστώς και λειτουργία των εθνικών οργανισμών για προστασία και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
3. Η Κοινωνία πολιτών, ιδιαίτερα τα άτομα με αναπηρίες και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους, εμπλέκονται και συμμετέχουν πλήρως στη διαδικασία παρακολούθησης.

Άρθρο 34

Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

1. Συστήνεται Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (στο εξής αναφερόμενη ως «η Επιτροπή»), η οποία εκτελεί τις λειτουργίες που προβλέπονται πιο κάτω.
2. Η Επιτροπή συνίσταται, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης, από δώδεκα εμπειρογνώμονες. Μετά από εξήντα επιπρόσθετες

επικυρώσεις ή προσχωρήσεις στη Σύμβαση, τα μέλη της Επιτροπής αυξάνονται κατά έξι φτάνοντας τον μέγιστο αριθμό των δεκαοκτώ μελών.

3. Τα μέλη της Επιτροπής υπηρετούν με την προσωπική τους ιδιότητα και είναι υψηλού ηθικού επιπέδου και αναγνωρισμένης ικανότητας και εμπειρίας στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα Σύμβαση. Κατά τον ορισμό των υποψηφίων τους, Κράτη Μέρη καλούνται να λάβουν δεόντως υπόψη τη διάταξη που καθορίζεται στο άρθρο 4.3 της παρούσας Σύμβασης.
4. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται από Κράτη Μέρη, λαμβάνοντας υπόψη την ισότιμη γεωγραφική κατανομή, αντιπροσώπευση των διαφορετικών μορφών πολιτισμού και των θεμελιωδών νομικών συστημάτων, ισορροπημένη αντιπροσώπευση των φύλων και συμμετοχή εμπειρογνομώνων με αναπηρίες.
5. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία από κατάλογο ατόμων που ορίζονται από τα Κράτη Μέρη μεταξύ των υπηκόων τους, σε συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Κρατών Μερών. Στις συνεδριάσεις αυτές για τις οποίες δύο τρίτα των Κρατών Μερών συνιστούν απαρτία, τα άτομα που εκλέγονται στην Επιτροπή θα είναι εκείνα που λαμβάνουν τον μεγαλύτερο αριθμό ψήφων και την απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων των αντιπροσώπων των Κρατών Μερών που είναι παρόντα και ψηφίζουν.
6. Η αρχική εκλογή διενεργείται όχι αργότερα από έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Σύμβασης. Τουλάχιστον τέσσερις μήνες πριν την ημερομηνία τέτοιας εκλογής, ο Γενικός - Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών απευθύνει επιστολή στα Κράτη Μέρη καλώντας τα να υποβάλουν τις προτάσεις για ανάδειξη εντός δύο μηνών. Ο Γενικός - Γραμματέας έπειτα, ετοιμάζει κατάλογο σε αλφαβητική σειρά όλων των ατόμων που έχουν προταθεί για ανάδειξη, υποδεικνύοντας τα Κράτη Μέρη τα οποία τα έχουν προτείνει για ανάδειξη και τον υπαβάλλει στα Κράτη Μέρη στην παρούσα Σύμβαση.
7. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για θητεία τεσσάρων ετών. Δύνανται να επανεκλεγούν μια φορά. Ενταύταις, η θητεία έξι εκ των μελών που εκλέγονται στην πρώτη εκλογή, λήγει με την πάροδο δύο ετών αμέσως μετό

την πρώτη εκλογή, τα ονόματα των έξι αυτών μελών επιλέγονται με κλήρωση από τον πρόεδρο της συνεδρίασης που αναφέρεται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου.

8. Η εκλογή των έξι επιπρόσθετων μελών της Επιτροπής διενεργείται με την ευκαιρία τακτικών εκλογών, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του παρόντος άρθρου.
9. Εάν μέλος της Επιτροπής αποβιώσει ή παραιτηθεί ή δηλώσει ότι για οποιοδήποτε άλλο λόγο δεν μπορεί πλέον να ασκεί τα καθήκοντά του, το Κράτος Μέρος το οποίο πρότεινε το μέλος για ανάδειξη, διορίζει άλλον εμπειρογνώμονα που κατέχει τα προσόντα και πληροί τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στις σχετικές διατάξεις του παρόντος άρθρου, για να υπηρετήσει για το υπόλοιπο της θητείας.
10. Η Επιτροπή καταρτίζει τους δικούς της κανόνες διαδικασίας.
11. Ο Γενικός Γραμματέας παρέχει το αναγκαίο προσωπικό και εγκαταστάσεις για την αποτελεσματική εκτέλεση των λειτουργιών της Επιτροπής κάτω από την παρούσα Σύμβαση και συγκαλεί την αρχική της συνεδρίαση.
12. Με την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης τα μέλη της Επιτροπής που συστήνεται κάτω από την παρούσα Σύμβαση λαμβάνουν απολαβές από πόρους των Ηνωμένων Εθνών με τέτοιους όρους και προϋποθέσεις ως η Συνέλευση δυνατόν να αποφασίσει, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των υποχρεώσεων της Επιτροπής.
13. Τα μέλη της Επιτροπής έχουν δικαίωμα στις διευκολύνσεις, προνόμια και ασυλίες των εμπειρογνομόνων σε αποστολή για τα Ηνωμένα Έθνη, όπως ορίζεται στα σχετικά κεφάλαια της Σύμβασης για τα Προνόμια και τις Ασυλίες των Ηνωμένων Εθνών.

Άρθρο 35

Εκθέσεις από Κράτη Μέλη

1. Κάθε Κράτος Μέρος υποβάλλει στην Επιτροπή μέσω του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, πλήρη έκθεση για μέτρα που λαμβάνει

προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων του κάτω από την παρούσα Σύμβαση και για την πρόοδο που έγινε προς το σκοπό αυτό, εντός δύο ετών μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης για το Κράτος Μέρος που αφορά.

2. Έπειτα, Κράτη Μέρη υποβάλλουν μεταγενέστερες εκθέσεις τουλάχιστον κάθε τέσσερα χρόνια και επιπρόσθετα όταν το ζητά η Επιτροπή.
3. Η Επιτροπή αποφασίζει οποιεσδήποτε οδηγίες που εφαρμόζονται στο περιεχόμενο των εκθέσεων.
4. Κράτος Μέρος το οποίο έχει υποβάλει πλήρη αρχική έκθεση στην Επιτροπή, δεν χρειάζεται στις μεταγενέστερες εκθέσεις του, να επαναλαμβάνει πληροφορίες που έχουν προηγουμένως παρασχεθεί. Κατά την προετοιμασία εκθέσεων προς στην Επιτροπή, Κράτη Μέρη καλούνται να ακολουθούν ανοιχτές και διαφανείς διαδικασίες και να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τη διάταξη που καθορίζεται στο άρθρο 4.3 της παρούσας Σύμβασης.
5. Οι εκθέσεις δυνατόν να δεικνύουν παράγοντες και δυσκολίες που επηρεάζουν το βαθμό εκπλήρωσης των υποχρεώσεων κάτω από την παρούσα Σύμβαση.

Άρθρο 36

Εξέταση των εκθέσεων

1. Κάθε έκθεση εξετάζεται από την Επιτροπή, η οποία προβαίνει σε τέτοιες εισηγήσεις και γενικές συστάσεις για την έκθεση, ως δύναται να θεωρήσει κατάλληλες και προάγει αυτές στο Κράτος Μέρος που αφορά. Το Κράτος Μέρος δύναται να ανταποκριθεί στην Επιτροπή με οποιεσδήποτε πληροφορίες αυτό επιλέξει. Η Επιτροπή δύναται να ζητήσει περαιτέρω πληροφορίες από Κράτη Μέρη σχετικές με την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης.
2. Εάν Κράτος Μέρος καθυστερήσει σημαντικά την υποβολή έκθεσης, η Επιτροπή δύναται να γνωστοποιήσει στο Κράτος Μέρος που αφορά την ανάγκη να εξετάσει την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης σε αυτό το Κράτος Μέρος, με βάση αξιόπιστες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στην Επιτροπή, εάν η σχετική έκθεση δεν υποβάλλεται εντός τριών μηνών μετά

τη γνωστοποίηση. Η Επιτροπή καλεί το Κράτος Μέρος που αφορά να συμμετάσχει σε τέτοια εξέταση. Αν συμβεί, το Κράτος Μέρος ανταποκριθεί υποβάλλοντας την σχετική έκθεση, οι διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου θα εφαρμόζονται.

3. Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών καθιστά διαθέσιμες τις εκθέσεις σε όλα τα Κράτη Μέρη.
4. Κράτη Μέρη καθιστούν τις εκθέσεις τους ευρύτερα διαθέσιμες στο κοινό στις χώρες τους και διευκολύνουν την πρόσβαση στις εισηγήσεις και γενικές συστάσεις που σχετίζονται με τις εκθέσεις αυτές.
5. Η Επιτροπή διαβιβάζει, ως δύναται να θεωρήσει κατάλληλο, στις εξειδικευμένες υπηρεσίες, ταμεία και προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών, και άλλα αρμόδια σώματα, εκθέσεις από Κράτη Μέρη με σκοπό να απευθύνει αίτημα ή ένδειξη ανάγκης για τεχνική συμβουλή ή βοήθεια που περιέχεται στην έκθεση, μαζί με παρατηρήσεις και συστάσεις της Επιτροπής, εάν υπάρχουν, για τα αιτήματα αυτά ή ενδείξεις.

Άρθρο 37

Συνεργασία μεταξύ των Κρατών Μερών και της Επιτροπής

1. Κάθε Κράτος Μέρος συνεργάζεται με την Επιτροπή και βοηθά τα μέλη της στην εκπλήρωση της εντολής τους.
2. Στη σχέση της με Κράτη Μέρη, η Επιτροπή λαμβάνει δεόντως υπόψη τους τρόπους και μέσα ενίσχυσης των εθνικών δυνατοτήτων για την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, περιλαμβανομένων μέσω διεθνούς συνεργασίας.

Άρθρο 38

Σχέση της Επιτροπής με άλλα σώματα

Με σκοπό να ενισχύσει την αποτελεσματική εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης και να ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα Σύμβαση:

- (α) Οι εξειδικευμένες υπηρεσίες και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών δικαιούνται να αντιπροσωπεύονται κατά την εξέταση της εφαρμογής τέτοιων διατάξεων της παρούσας Σύμβασης που εμπίπτουν εντός του πεδίου της εντολής τους. Η Επιτροπή δύναται να καλέσει τις εξειδικευμένες υπηρεσίες και άλλα αρμόδια σώματα, ως δύναται να θεωρήσει κατάλληλο, να παράσχουν επαγγελματική συμβουλή για την εφαρμογή της Σύμβασης σε τομείς που εμπίπτουν εντός του πεδίου των αντίστοιχων εντολών τους. Η Επιτροπή δύναται να καλέσει εξειδικευμένες υπηρεσίες και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών να υποβάλουν εκθέσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης σε τομείς που εμπίπτουν εντός του πεδίου των δραστηριοτήτων τους.
- (β) Η Επιτροπή κατά την εκπλήρωση της εντολής της διαβουλεύεται, όπως αρμόζει, με άλλα σχετικά σώματα που ιδρύονται από διεθνείς συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σκοπό τη διασφάλιση της συνέπειας των αντίστοιχων οδηγιών τους για την ετοιμασία εκθέσεων, εισηγήσεων και γενικών συστάσεων, και την αποφυγή συγκάλυψης και υπερκάλυψης κατά την εκτέλεση των λειτουργιών τους.

Άρθρο 39

Εκθέσεις της Επιτροπής

Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση για τις δραστηριότητες της κάθε δύο έτη στη Γενική Συνέλευση και στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο και δύναται να προβεί σε εισηγήσεις και γενικές συστάσεις που βασίζονται στην εξέταση των εκθέσεων και πληροφοριών που λαμβάνονται από τα Κράτη Μέρη. Τέτοιες εισηγήσεις και γενικές συστάσεις συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση της Επιτροπής μαζί με σχόλια, εάν υπάρχουν, από Κράτη Μέρη.

Άρθρο 40

Διάσκεψη των Κρατών Μερών

1. Τα Κράτη Μέρη συνέρχονται τακτικά σε Διάσκεψη των Κρατών Μερών με σκοπό να εξετάσουν οποιοδήποτε θέμα αφορά την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης.

2. Όχι αργότερα των έξι μηνών μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης, συγκαλείται Διάσκεψη των Κρατών Μερών από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Οι μεταγενέστερες συνεδριάσεις συγκαλούνται από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ανά διετία ή κατόπιν της απόφασης της Διάσκεψης των Κρατών Μερών.

Άρθρο 41

Θεματοφύλακας

Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών είναι ο θεματοφύλακας της παρούσας Σύμβασης.

Άρθρο 42

Υπογραφή

Η παρούσα Σύμβαση είναι ανοικτή για υπογραφή από όλα τα Κράτη και από περιφερειακούς οργανισμούς ενοποίησης στην Έδρα των Ηνωμένων Εθνών στην Νέα Υόρκη από τις 30 Μαρτίου 2007.

Άρθρο 43

Συγκατάθεση για δέσμευση

Η παρούσα Σύμβαση υπόκειται σε επικύρωση από υπογράφοντα Κράτη και σε επίσημη επιβεβαίωση από υπογράφοντες περιφερειακούς οργανισμούς ενοποίησης. Είναι ανοικτή για προσχώρηση από οποιοδήποτε Κράτος ή περιφερειακό οργανισμό ενοποίησης ο οποίος δεν έχει υπογράψει τη Σύμβαση.

Άρθρο 44

Περιφερειακοί οργανισμοί ενοποίησης

1. «Περιφερειακός οργανισμός ενοποίησης» σημαίνει οργανισμό που συνίσταται από κυρίαρχα Κράτη δεδομένης περιοχής, στον οποίο τα Κράτη μέλη του έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητα αναφορικά με τα θέματα που καλύπτονται από την παρούσα Σύμβαση. Τέτοιοι οργανισμοί δηλώνουν στα έγγραφά επίσημης επιβεβαίωσης ή προσχώρησης τους, την έκταση της αρμοδιότητάς τους αναφορικά με τα θέματα που καλύπτονται από την

παρούσα Σύμβαση. Ακολούθως, ενημερώνουν τον θεματοφύλακα για οποιαδήποτε ουσιαστική τροποποίηση στην έκταση της αρμοδιότητάς τους.

2. Αναφορές σε «Κράτη Μέρη» στην παρούσα Σύμβαση εφαρμόζονται για τέτοιους οργανισμούς εντός των ορίων της αρμοδιότητάς τους.
3. Για τους σκοπούς του άρθρου 45, παράγραφος 1 και του άρθρου 47, παράγραφοι 2 και 3, οποιοδήποτε έγγραφο κατατίθεται από περιφερειακό οργανισμό ενοποίησης δεν καταμετράται.
4. Περιφερειακοί οργανισμοί ενοποίησης για θέματα εντός της αρμοδιότητάς τους, δύνανται να ασκήσουν το δικαίωμα τους για ψήφο στη Διάσκεψη των Κρατών Μερών, με αριθμό ψήφων ίσα προς τον αριθμό των Κρατών μελών τους που είναι Μέρη στην παρούσα Σύμβαση. Τέτοιος οργανισμός δεν ασκεί το δικαίωμα του για ψήφο εάν οποιοδήποτε από τα Κράτη μέλη του ασκήσει το δικό του δικαίωμα και αντίστροφα.

Άρθρο 45

Έναρξη ισχύος

1. Η παρούσα Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση του εικοστού εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.
2. Για κάθε Κράτος ή περιφερειακό οργανισμό ενοποίησης που επικυρώνει, επίσημα επιβεβαιώνει ή προσχωρεί στη Σύμβαση μετά την κατάθεση του εικοστού αυτού εγγράφου, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση του δικού του αυτού εγγράφου.

Άρθρο 46

Επιφυλάξεις

1. Επιφυλόξεις ασυμβίβαστες με το αντικείμενο και σκοπό της παρούσας Σύμβασης δεν θα επιτρέπονται.
2. Επιφυλάξεις δυνατόν να ανακληθούν σε οποιονδήποτε χρόνο.

Άρθρο 47

Τροποποιήσεις

1. Οποιοδήποτε Κράτος Μέρος δύναται να προτείνει τροποποίηση στην παρούσα Σύμβαση και να την υποβάλει στον Γενικό - Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός Γραμματέας κοινοποιεί οποιεσδήποτε προτεινόμενες τροποποιήσεις στα Κράτη Μέρη, με αίτημα να του γνωστοποιήσουν κατά πόσο τάσσονται υπέρ διάσκεψης Κρατών Μερών με σκοπό την εξέταση και απόφαση σχετικά με τις προτάσεις. Στην περίπτωση που, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία τέτοιας κοινοποίησης, τουλάχιστον το ένα τρίτο των Κρατών Μερών τάσσεται υπέρ τέτοιας διάσκεψης, ο Γενικός Γραμματέας συγκαλεί τη διάσκεψη κάτω από την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Οποιαδήποτε τροποποίηση υιοθετείται από πλειοψηφία δύο τρίτων των Κρατών Μερών που είναι παρόντα και ψηφίζουν, υπαβάλλεται από τον Γενικό Γραμματέα στη Γενική Συνέλευση για έγκριση και έπειτα σε όλα τα Κράτη Μέρη για αποδοχή.
2. Τροποποίηση που υιοθετείται και εγκρίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά που ο αριθμός των εγγράφων αποδοχής που έχουν κατατεθεί φτάσει τα δύο τρίτο του αριθμού των Κρατών Μερών κατά την ημερομηνία της υιοθέτησης της τροποποίησης. Έπειτα, η τροποποίηση τίθεται σε ισχύ για οποιοδήποτε Κράτος Μέρος την τριακοστή μέρα μετά την κατάθεση του δικού του εγγράφου αποδοχής. Τροποποίηση δεσμεύει μόνο εκείνα τα Κράτη Μέρη τα οποία την έχουν αποδεχτεί.
3. Εάν αποφασιστεί έτσι από τη Διάσκεψη των Κρατών Μερών με ομοφωνία, τροποποίηση που υιοθετείται και εγκρίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, η οποία αφορά αποκλειστικά τα όρθρα 34, 38, 39 και 40, τίθεται σε ισχύ για όλα τα Κράτη Μέρη την τριακοστή μέρα μετά που ο αριθμός των εγγράφων αποδοχής που έχουν κατατεθεί φτάσει τα δύο τρίτα του αριθμού των Κρατών Μερών κατά την ημερομηνία υιοθέτησης της τροποποίησης.

Άρθρο 48
Καταγγελία

Κράτος Μέρος δύναται να καταγγείλει την παρούσα Σύμβαση με γραπτή γνωστοποίηση στον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία τίθεται σε ισχύ ένα έτος μετά την ημερομηνία λήψης της γνωστοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 49
Προσβάσιμη μορφή

Το κείμενο της παρούσας Σύμβασης θα καταστεί διαθέσιμο σε προσβάσιμη μορφή.

Άρθρο 50
Αυθεντικά κείμενα

Το Αραβικό, Κινέζικο, Αγγλικό, Γαλλικό, Ρωσικό και Ισπανικό, κείμενα της παρούσας Σύμβασης, είναι εξίσου αυθεντικά.

ΣΕ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό από τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις τους, έχουν υπογράψει την παρούσα Σύμβαση.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Επιφύλαξη της Κυπριακής Δημοκρατίας ως προς το Άρθρο 27(1) της Σύμβασης για τα
Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

127(I) του 2000
57(I) του 2004
72(I) του 2007
102(I) του 2007.
Επίσημη
Εφημερίδα της
Ε.Ε.:
L 303,
02.12.2000,
σ. 16.

Επειδή ο περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμος όπως αυτός έχει
εναρμονισθεί με την Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Ευρωπαϊκού
Συμβουλίου, ημερομηνίας 27^{ης} Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση
γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την
εργασία, καθορίζει στο άρθρο 3Α ότι α εν λόγω Νόμος δεν
εφαρμόζεται όσον αφορά την απασχόληση -

(α) στις έναπλες δυνάμεις, στο βαθμό που η φύση της
εργασίας απαιτεί ειδικές ικανότητες που δεν μπορούν να
ασκηθούν από άτομα με αναπηρίες, και

(β) στις επαγγελματικές δραστηριότητες που, λόγω της φύσης
ή του πλαισίου εντός του οποίου διεξάγονται, ένα
χαρακτηριστικό ή μία ικανότητα που δεν διαθέτει άτομο με
αναπηρία, αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική
προϋπόθεση, εφόσον ο στόχος είναι θεμιτός και η
προϋπόθεση ανάλογη, λαμβάνοντας υπόψη και τη δυνατότητα
υιοθέτησης εύλογων μέτρων,

η Κυπριακή Δημοκρατία δηλώνει ότι κυρώνει τη Σύμβαση, με
επιφύλαξη ως προς το Άρθρο 27(1) της Σύμβασης, στο βαθμό
που οι διατάξεις του συγκρούονται με τις διατάξεις του άρθρου
3Α του περί Ατόμων με Αναπηρίες Νόμου.

ΜΕΡΟΣ IV

**OPTIONAL PROTOCOL TO THE CONVENTION ON THE
RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES**

The States Parties to the present Protocol have agreed as follows:

Article 1

1. A State Party to the present Protocol ("State Party") recognizes the competence of the Committee on the Rights of Persons with Disabilities ("the Committee") to receive and consider communications from or on behalf of individuals or groups of individuals subject to its jurisdiction who claim to be victims of a violation by that State Party of the provisions of the Convention.

2. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Convention that is not a party to the present Protocol.

Article 2

The Committee shall consider a communication inadmissible when:

- (a) The communication is anonymous;
- (b) The communication constitutes an abuse of the right of submission of such communications or is incompatible with the provisions of the Convention;
- (c) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;
- (d) All available domestic remedies have not been exhausted. This shall not be the rule where the application of the remedies is unreasonably prolonged or unlikely to bring effective relief;
- (e) It is manifestly ill-founded or not sufficiently substantiated; or when
- (f) The facts that are the subject of the communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date.

Article 3

Subject to the provisions of article 2 of the present Protocol, the Committee shall bring any communications submitted to it confidentially to the attention of the State Party. Within six months, the receiving State shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been taken by that State.

Article 4

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violation.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of this article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 5

The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol. After examining a communication, the Committee shall forward its suggestions and recommendations, if any, to the State Party concerned and to the petitioner.

Article 6

1. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of rights set forth in the Convention, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end submit observations with regard to the information concerned.

2. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

3. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

4. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

5. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

Article 7

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under article 35 of the Convention details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 6 of the present Protocol.
2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 6, paragraph 4, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 8

Each State Party may, at the time of signature or ratification of the present Protocol or accession thereto, declare that it does not recognize the competence of the Committee provided for in articles 6 and 7.

Article 9

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of the present Protocol.

Article 10

The present Protocol shall be open for signature by signatory States and regional integration organizations of the Convention at United Nations Headquarters in New York as of 30 March 2007.

Article 11

The present Protocol shall be subject to ratification by signatory States of the present Protocol which have ratified or acceded to the Convention. It shall be subject to formal confirmation by signatory regional integration organizations of the present Protocol which have formally confirmed or acceded to the Convention. It shall be open for accession by any State or regional integration organization which has ratified, formally confirmed or acceded to the Convention and which has not signed the Protocol.

Article 12

1. "Regional integration organization" shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by the Convention and the present Protocol. Such organizations shall declare, in their instruments of formal confirmation or accession, the extent of their competence with respect to matters governed by the Convention and the present Protocol.

Subsequently, they shall inform the depositary of any substantial modification in the extent of their competence.

2. References to "States Parties" in the present Protocol shall apply to such organizations within the limits of their competence.

3. For the purposes of article 13, paragraph 1, and article 15, paragraph 2, of the present Protocol, any instrument deposited by a regional integration organization shall not be counted.

4. Regional integration organizations, in matters within their competence, may exercise *their right to vote in the meeting of States Parties, with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to the present Protocol*. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 13

1. Subject to the entry into force of the Convention, the present Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State or regional integration organization ratifying, formally confirming or acceding to the present Protocol after the deposit of the tenth such instrument, the Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the deposit of its own such instrument.

Article 14

1. Reservations incompatible with the object and purpose of the present Protocol shall not be permitted.

2. Reservations may be withdrawn at any time.

Article 15

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and submit it to the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall communicate any proposed amendments to States Parties, with a request to be notified whether they favour a meeting of States Parties for the purpose of considering and deciding upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a meeting, the Secretary-General shall convene the meeting under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of two thirds of the States Parties present and voting shall be

submitted by the Secretary-General to the General Assembly of the United Nations for approval and thereafter to all States Parties for acceptance.

2. An amendment adopted and approved in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force on the thirtieth day after the number of instruments of acceptance deposited reaches two thirds of the number of States Parties at the date of adoption of the amendment. Thereafter, the amendment shall enter into force for any State Party on the thirtieth day following the deposit of its own instrument of acceptance. An amendment shall be binding only on those States Parties which have accepted it.

Article 16

A State Party may denounce the present Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. The denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

Article 17

The text of the present Protocol shall be made available in accessible formats.

Article 18

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of the present Protocol shall be equally authentic.

IN WITNESS THEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Protocol.

UNITED NATIONS

NATIONS UNIES

PORTAL ADDRESS—ADRESSE PORTALE, UNITED NATIONS, N.Y. 10017
CABLE ADDRESS—ADRESSE TELEGRAPHIQUE: UNITED NATIONS NEW YORK

Reference: C.N.347.2007.TREATIES-12 (Depositary Notification)

OPTIONAL PROTOCOL TO THE CONVENTION ON THE RIGHTS OF
PERSONS WITH DISABILITIES
NEW YORK, 13 DECEMBER 2006

CYTRUS: SIGNATURE

The Secretary-General of the United Nations, acting in his capacity as depositary,
communicates the following:

The above action was effected on 30 March 2007.

16 April 2007

A handwritten signature in dark ink, consisting of stylized, overlapping loops.

Attention: Treaty Services of Ministries of Foreign Affairs and of international organizations concerned. Depositary notifications are currently issued in both hard copy and electronic format. Depositary notifications are made available to the Permanent Missions to the United Nations at the following e-mail address: missions@un.int. Such notifications are also available in the United Nations Treaty Collection on the Internet at <http://untreaty.un.org>, where interested individuals can subscribe to directly receive depositary notifications by e-mail through a new automated subscription service. Depositary notifications are available for pick-up by the Permanent Missions in Room NL-300.

UNITED NATIONS

NATIONS UNIES

POSTAL ADDRESS—ADRESSE POSTALE: UNITED NATIONS, N.Y. 10017
CABLE ADDRESS—ADRESSE TELEGRAPHIQUE: UNATIONS NEWYORK

Référence : C.N.347.2007.TREATIES-12 (Notification Dépositaire)

PROTOCOLE FACULTATIF SE RAPPORTANT À LA CONVENTION
RELATIVE AUX DROITS DES PERSONNES HANDICAPÉES

NEW YORK, 13 DÉCEMBRE 2006

CHIFFRE : SIGNATURE

Le Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, agissant en sa qualité de
dépositaire, communique :

L'action susmentionnée a été effectuée le 30 mars 2007,

Le 16 avril 2007

A handwritten signature in dark ink, consisting of stylized, overlapping loops.

Attention : Les Services des traités des Ministères des affaires étrangères et des organisations internationales concernés. Les notifications dépositaires sont actuellement publiées en formats papier et électronique. Les missions permanentes auprès des Nations Unies peuvent consulter les notifications dépositaires à l'adresse électronique suivante : missions@un.int. Ces notifications sont également disponibles sur le site Internet de la Collection des traités des Nations Unies à l'adresse <http://untreaty.un.org>, où les personnes intéressées peuvent souscrire au nouveau service automatisé d'abonnement pour recevoir directement des notifications dépositaires par courriel. Les missions permanentes sont invitées à se procurer les notifications dépositaires mises à leur disposition au bureau NL-300.

ΜΕΡΟΣ V

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Τα Κράτη Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο έχουν συμφωνήσει τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

1. Κράτος Μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο («Κράτος Μέρος») αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες («η Επιτροπή»), να λαμβάνει και εξετάζει κοινοποιήσεις από ή εκ μέρους ατόμων ή ομάδων ατόμων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία της, που ισχυρίζονται ότι είναι θύματα παράβασης από αυτό το Κράτος Μέρος των διατάξεων της Σύμβασης.
2. Καμία κοινοποίηση δεν λαμβάνεται από την Επιτροπή εάν αυτή αφορά Κράτος Μέρος στη Σύμβαση που δεν είναι μέρος στο παρόν Πρωτόκολλο.

Άρθρο 2

Η Επιτροπή θεωρεί κοινοποίηση απαράδεκτη όταν:

- (α) Η κοινοποίηση είναι ανώνυμη·
- (β) Η κοινοποίηση συνιστά κατάχρηση του δικαιώματος υποβολής τέτοιων κοινοποιήσεων ή είναι ασυμβίβαστη με τις διατάξεις της Σύμβασης·
- (γ) Το ίδιο θέμα έχει ήδη εξεταστεί από την Επιτροπή ή έχει εξεταστεί κάτω από άλλη διαδικασία διεθνούς έρευνας ή διακανονισμού·
- (δ) Όλα τα εγχώρια ένδικα μέσα δεν έχουν εξαντληθεί. Αυτό δεν αποτελεί τον κανόνα όπου η εφαρμογή των ένδικων μέσων καθυστερεί αδικαιολόγητα ή δεν είναι πιθανό να επιφέρει αποτελεσματική θεραπεία·
- (ε) Είναι εμφανώς ανυπόστατη ή δεν είναι επαρκώς τεκμηριωμένη· ή όταν·

- (στ) Τα γεγονότα που υπόκεινται στην κοινοποίηση έλαβαν χώρα πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος Πρωτοκόλλου για το Κράτος Μέρος που αφορά εκτός εάν τα γεγονότα αυτά συνεχίστηκαν μετά την ημερομηνία αυτή.

Άρθρο 3

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 2 του παρόντος Πρωτοκόλλου, η Επιτροπή φέρει εις την προσοχή του Κράτους Μέρους οποιεσδήποτε κοινοποιήσεις υποβάλλονται σε αυτή εμπιστευτικά. Εντός έξι μηνών, το λαμβάνον Κράτος υποβάλλει στην Επιτροπή γραπτές εξηγήσεις ή δηλώσεις που διαφωτίζουν το θέμα και για τα ένδικο μέσα, εάν υπάρχουν, τα οποία δυνατόν να έχουν ληφθεί από το Κράτος αυτό.

Άρθρο 4

1. Σε οποιοδήποτε χρόνο μετά τη λήψη κοινοποίησης και πριν την έκδοση απόφασης επί της ουσίας, η Επιτροπή δύναται να διαβιβάσει στο Κράτος Μέρος που αφορά, προς επείγουσα εξέταση αίτημα, να λάβει τέτοια προσωρινά μέτρα, ως είναι αναγκαίο, για να αποφύγει πιθανή ανεπανόρθωτη βλάβη στο θύμα ή τα θύματα της κατ' ισχυρισμόν παράβασης.
2. Όταν η Επιτροπή ασκεί την διακριτική της ευχέρεια κάτω από την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, αυτό δεν συνεπάγεται απόφαση επί του παραδεκτού ή επί της ουσίας της κοινοποίησης.

Άρθρο 5

Η Επιτροπή διεξάγει κεκλεισμένων των θυρών συνεδριάσεις όταν εξετάζει κοινοποιήσεις κάτω από το παρόν Πρωτόκολλο. Μετά την εξέταση της κοινοποίησης, η Επιτροπή προωθεί τις εισηγήσεις και συστάσεις της, εάν υπάρχουν, στο Κράτος Μέρος που αφορά και στον αιτούντα.

Άρθρο 6

1. Εάν η Επιτροπή λάβει αξιόπιστες πληροφορίες που δεικνύουν σοβαρές ή συστηματικές παραβιάσεις από Κράτος Μέρος των δικαιωμάτων που καθορίζονται στη Σύμβαση, προσκαλεί το Κράτος Μέρος αυτό να συνεργαστεί κατά την εξέταση των πληροφοριών και προς το σκοπό αυτό να υποβάλει παρατηρήσεις σε σχέση με τις πληροφορίες που αφορούν.
2. Λαμβάνοντας υπόψη οποιαδήποτε παρατηρήσεις που δυνατόν να έχουν υποβληθεί από το Κράτος Μέρος που αφορά, όπως επίσης και οποιαδήποτε άλλες αξιόπιστες πληροφορίες που βρίσκονται στη διάθεσή της, η Επιτροπή δύναται να ορίσει ένα ή περισσότερα από τα μέλη της να διεξάγουν έρευνα και να αναφέρουν επειγόντως στην Επιτροπή. Όπου απαιτείται, και με τη συγκατάθεση του Κράτους Μέρους, η έρευνα δυνατόν να περιλαμβάνει επίσκεψη στην επικράτειά του.
3. Μετά από εξέταση των ευρημάτων τέτοιας έρευνας, η Επιτροπή διαβιβάζει τα ευρήματα αυτά στο Κράτος Μέρος που αφορά μαζί με οποιαδήποτε σχόλια και συστάσεις.
4. Το Κράτος Μέρος που αφορά, εντός έξι μηνών από τη λήψη των ευρημάτων, σχολίων και συστάσεων που διαβιβάζονται από την Επιτροπή, υποβάλει τις παρατηρήσεις του στην Επιτροπή.
5. Τέτοια έρευνα διεξάγεται εμπιστευτικά και ζητείται η συνεργασία του Κράτους Μέρους σε όλα τα στάδια των διαδικασιών.

Άρθρο 7

1. Η Επιτροπή δύναται να προσκαλέσει το Κράτος Μέρος που αφορά να συμπεριλάβει στην έκθεση του κάτω από το άρθρο 35 της Σύμβασης, λεπτομέρειες για οποιαδήποτε μέτρα λήφθηκαν σε απάντηση έρευνας που διεξάχθηκε κάτω από το άρθρο 6 του παρόντος Πρωτοκόλλου.

2. Η Επιτροπή δύναται, εάν είναι αναγκαίο, μετά τη λήξη της περιόδου των έξι μηνών που αναφέρεται στο άρθρο 6, παράγραφος 4, να προσκαλέσει το Κράτος Μέρος που αφορά, να την ενημερώσει για τα μέτρα που λήφθηκαν σε απάντηση τέτοιας έρευνας.

Άρθρο 8

Κάθε Κράτος Μέρος δύναται, κατά το χρόνο υπογραφής ή επικύρωσης του παρόντος Πρωτοκόλλου ή προσχώρησης σε αυτό, να δηλώσει ότι δεν αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής που προβλέπεται στα άρθρα 6 και 7.

Άρθρο 9

Ο Γενικός-Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών είναι ο θεματοφύλακας του παρόντος Πρωτοκόλλου.

Άρθρο 10

Το παρόν Πρωτόκολλο είναι ανοικτό προς υπογραφή από υπογράφοντα Κράτη και περιφερειακούς οργανισμούς ενοποίησης στη Σύμβαση, στην Έδρα των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη από τις 30 Μαρτίου 2007.

Άρθρο 11

Το παρόν Πρωτόκολλο υπόκειται σε επικύρωση από υπογράφοντα Κράτη στο παρόν Πρωτόκολλο τα οποία έχουν επικυρώσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση. Υπόκειται σε επίσημη επιβεβαίωση από υπογράφοντες περιφερειακούς οργανισμούς ενοποίησης στο παρόν Πρωτόκολλο, οι οποίοι έχουν επίσημα επιβεβαιώσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση. Είναι ανοικτό για προσχώρηση από οποιοδήποτε Κράτος ή περιφερειακό οργανισμό ενοποίησης ο οποίος έχει επικυρώσει, επίσημα επιβεβαιώσει ή προσχωρήσει στη Σύμβαση και ο οποίος δεν έχει υπογράψει το Πρωτόκολλο.

Άρθρο 12

1. «Περιφερειακός οργανισμός ενοποίησης» σημαίνει οργανισμό που συνίσταται από κυρίαρχα Κράτη δεδομένης περιοχής, στον οπαίο τα Κράτη μέλη του έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητα αναφορικά με θέματα που καλύπτονται από τη Σύμβαση και το παρόν Πρωτόκολλο. Τέτοιοι οργανισμοί δηλώνουν, στα έγγραφά επίσημης επιβεβαίωσης ή προσχώρησης τους, την έκταση της αρμοδιότητάς τους αναφορικά με θέματα που καλύπτονται από τη Σύμβαση και το παρόν Πρωτόκολλο. Ακολούθως, ενημερώνουν τον θεματοφύλακα για οποιαδήποτε ουσιαστική τροποποίηση στην έκταση της αρμοδιότητάς τους.
2. Αναφορές σε «Κράτη Μέρη» στο παρόν Πρωτόκολλο, εφαρμόζονται σε τέτοιους οργανισμούς εντός των ορίων της αρμοδιότητάς τους.
3. Για τους σκοπούς του άρθρου 13, παράγραφος 1, και άρθρου 15, παράγραφος 2, του παρόντος Πρωτόκολλου, οποιοδήποτε έγγραφο κατατίθεται από περιφερειακό οργανισμό ενοποίησης δεν καταμετράται.
4. Περιφερειακοί οργανισμοί ενοποίησης, σε θέματα εντός της αρμοδιότητάς τους, δύνανται να ασκήσουν το δικαίωμα τους για ψήφο στη συνεδρίαση των Κρατών Μερών, με αριθμό ψήφων ίσο προς τον αριθμό των Κρατών μελών τους που είναι Μέρη στο παρόν Πρωτόκολλο. Τέτοιος οργανισμός δεν ασκεί το δικαίωμα του για ψήφο εάν οποιοδήποτε από τα Κράτη μέλη του ασκήσει το δικό του δικαίωμα και αντίστροφα.

Άρθρο 13

1. Με την επιφύλαξη της έναρξης ισχύος της Σύμβασης, το παρόν Πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση του δέκατου εγγράφου επικύρωσης ή προσχώρησης.
2. Για κάθε Κράτος ή περιφερειακό οργανισμό ενοποίησης που επικυρώνει, επίσημα επιβεβαιώνει ή προσχωρεί στο παρόν Πρωτόκολλο μετά την κατάθεση του δέκατου τέτοιου εγγράφου, το Πρωτόκολλο τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά την κατάθεση του δικού του τέτοιου εγγράφου.

Άρθρο 14

1. Επιφυλάξεις ασυμβίβαστες με το αντικείμενο και το σκοπό του παρόντος Πρωτόκολλου δεν επιτρέπονται.
2. Επιφυλάξεις δυνατόν να ανακληθούν σε οποιονδήποτε χρόνο.

Άρθρο 15

1. Οποιοδήποτε Κράτος Μέρος δύναται να προτείνει τροποποίηση στο παρόν Πρωτόκολλο και να την υποβάλει στον Γενικό-Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Ο Γενικός-Γραμματέας κοινοποιεί οποιεσδήποτε προτεινόμενες τροποποιήσεις στα Κράτη Μέρη, με αίτημα να του γνωστοποιήσουν κατά πόσο τάσσονται υπέρ συνεδρίασης των Κρατών Μερών προς το σκοπό εξέτασης και απόφασης σχετικά με την πρόταση.
2. Στην περίπτωση που, εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία τέτοιας κοινοποίησης, τουλάχιστον το ένα τρίτο των Κρατών Μερών τάσσεται υπέρ τέτοιας συνεδρίασης, ο Γενικός-Γραμματέας συγκαλεί τη συνεδρίαση κάτω από την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών. Οποιαδήποτε τροποποίηση υιοθετείται από πλειοψηφία δύο τρίτων των Κρατών Μερών που είναι παρόντα και ψηφίζουν, υποβάλλεται από τον Γενικό Γραμματέα στην Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών για έγκριση και ακολούθως σε όλα τα Κράτη Μέρη για αποδοχή.
3. Τροποποίηση που υιοθετείται και εγκρίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, τίθεται σε ισχύ την τριακοστή ημέρα μετά που ο αριθμός των εγγράφων αποδοχής που έχει κατατεθεί φτάσει τα δύο τρίτα του αριθμού των Κρατών Μερών κατά την ημερομηνία της υιοθέτησης της τροποποίησης. Ακολούθως, η τροποποίηση τίθεται σε ισχύ για οποιοδήποτε Κράτος Μέρος την τριακοστή ημέρα που ακολουθεί την κατάθεση του δικού του εγγράφου αποδοχής. Τροποποίηση δεσμεύει μόνο εκείνα τα Κράτη Μέρη τα οποία την έχουν αποδεχτεί.

Άρθρο 16

Κράτος Μέρος δύναται να καταγγείλει το παρόν Πρωτόκολλο με γραπτή γνωστοποίηση στον Γενικό-Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Η καταγγελία τίθεται σε ισχύ μετά από ένα έτος από τη λήψη της γνωστοποίησης από τον Γενικό-Γραμματέα.

Άρθρο 17

Το κείμενο του παρόντος Πρωτόκολλου θα καταστεί διαθέσιμο σε προσβάσιμη μορφή.

Άρθρο 18

Το Αραβικό, Κινέζικο, Αγγλικό, Γαλλικό, Ρωσικό και Ισπανικό, κείμενα του παρόντος Πρωτόκολλου, είναι εξίσου αυθεντικά.

ΣΕ ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ, οι υπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι, δεόντως εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό από τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις τους, έχουν υπογράψει το παρόν Πρωτόκολλο.